

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Égész évre házhoz küldve . . . 8 frt —

Félévre . . . . . 4 » —

Negyedévre . . . . . 2 » —

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

A magyar zsidók tömörülése. Sturm Albertől. — A poroszországi Tisza-Észlár. — A vidék és a receptió. — Képviselek nyilatkozatai a receptióról. — ??? Irta: Kóbor Tamás. — Okmányok Wertheim Salamon élettörténetéhez. Megbeszélve Dr. Klein Mór, nagybecskereki főrabbitól. — Bucsu. (Manuello verse) ford. Kiss Árnold. — Auerbach emlékezete. — Magyar zsidó családok. Irja: Dr. Lázár Béla. — Felfedezett szív. Auerbach Bernát beszélye. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1892. február 14.) 5652 Sevat hó (30 napos) 14-ike. Hétfő 15-ike. Kedd 16-ika. Szerda 17-ike. Csütörtök 18-ika. Péntek 19-ike. Szombat 20-ika. Heti-zidra: Jiszró. — Haftorah: Jcsaiás 6-dik fejezete.

A magyar zsidók tömörülése.

Valljuk be az igazat; mi magunk sem reméljük, hogy a receptióra irányzott törekvésünkkel *egyhamar* czélt fogunk érni. A magyar képviselőház rendkívüli nagy és hosszantartó izgalmakkal fenyegető körülmények közt nyílik meg újra és még a rendes teendői elvégzésére is aligha kedvezők a kilátások. Magyarországnak ma a folyó évre megszavazott költségvetése sincs még meg és nagyon meg leszünk elégedve, ha a nyári szünidő — ha olyanról egyáltalán szó lesz az idén — a megszavazott 92-iki költségvetésre fog visszapillantani.

Az őszre pedig a delegatió leselkedik már az országgyűlés osztatlan tevékenységére, azután az új költségvetés, szóval: a receptió ügyének konkrét megoldási alakban a képviselőház elé való hozatala ma még szemhatárunkon kívül esik.

Ámde ezen tudat ne nyugtalanítson bennünket és ne lankaszsa buzgalmunkat. Ugy vagyunk ezen mozgalommal, mint ama tudós utazó, aki messze eső czélt tűzött ki kutató vándorlásának és aki utnak indul biztos tudatában a nehézségeknek, a melyek reá várakoznak, biztos tudatában annak, hogy élete tetemes részét azon eszme szolgálatában töl-

tendi, a melynek magát szentelte. De erejét edzi szilárd szándéka és hű vezérszavát saját belsejében leli, a hol az eszmény kifogyhatatlan lángja világít.

A mi buzgalmunkat is tartsa ébren ama szent meggyőződés, hogy a magyar zsidóság teljes egyenjoguságát kivivandja és hogy mostani, másodosztályú állampolgárságának a felekezeti emancipatió elvének következetes keresztülvitele véget fog vetni. De ha az egész mozgalom teljesen reménytelen volna, *amilyen éppenséggel nem*, még akkor is folytatnunk, fokoznunk kellene ezen mozgalmat, mert karöltve jár a hazai zsidóság tömörülésével, szervezésével. Bármennyire független egymástól az ifjabb nemzedék körében megindult receptionális agitáció és az országos iroda által majdnem egy negyed évszázad óta ritka kitartással és tapintattal ugyan e célra irányzott törekvése, mind a ketten máris egy örvendetes eredménnyel kecsegtetnek: a magyar zsidó felekezeti öntudat ébredésével, a felekezet iránti kötelességek fölismerésével, és ezen eredmény csaknem még a receptió áldásával is föler.

Kétségtelen továbbá, hogy a cél elérésében oroszánrésze lesz az orsz. irodának, mely csendes, tántorithatlan és évtizedekig hálátlanulnak ígérkező munkálkodásával a talajt kellő-

képpen előkészíté, hogy a később elvetendő mag hamar kelhessen és sikeresen fejlődhessen ;*)

*) *Érdemei vannak az országos irodának a receptióra irányult mozgalom körül már most is (hisz vezetői, főemberei tagjai a nagyobb és szűkebb bizottságnak), és bizonyára még nagyobb érdemeket fog szerezni, midőn ujjonnan megalakulva, legális alapon a mindnyájunk előtt oly szent ügyet hathatósan előre fogja mozdítani. Többet maga az országos iroda sem akar. Mert arra, hogy kivége az ügyet azok kezéből, akik eddig vitték, és kik rövid idő alatt nemcsak a zsidóság körében, de azon kívül is annyira népszerűvé ttek és annyi hívet és oly sok és hatalmas barátot szerettek neki, arra nemcsak, hogy nincs szükség, de, mondjuk ki nyíltan, egyenesen ártalmára volna a mozgalomnak. A mozgalom eddigi vezetői különben is ezt megengedni nem is fognák. A bizottság keretében az országos iroda fölötté becses szolgálatokat tehet az ügynek, a mi nem állítható a bizottságról, ha majd az országos iroda venné kezébe a dolgot. Már pedig a bizottság szintén hasznára válhatik némileg az ügynek. Eddig egyedül ő vitte, és tekintettel az idő rövidségére, az elért eredményre, tán mondhatni, elég szerencsésen és ügyesen. De van egy másik szempont is. A mozgalomhoz nemcsak azon párthoz tartozó községek csatlakoztak, melyeknek organuma az országos iroda, de csatlakozott már eddig is több mint 50 status-quo-ante és 18 orthodox hitközség. Ezek a községek egy semleges bizottság által megkezdett mozgalomhoz járultak hozzá és nincs joga a bizottságnak ez eredményeket átszolgáltatni egy határozott pártot képviselő közegnek. Rajta kell lenniünk, hogy az orthodoxoknak aggodalomra okot ne adjunk, hogy a receptio kérdésében a magyar zsidóság lehetőleg egységesen járjon el, már pedig, ha a mozgalmat az országos iroda veszi kezébe, az orthodox vezetés által élesztett és terjesztett gyanúsítások a jogosság látszatát nyerik, amit pedig mindenáron ki kell kerülni. Az országos iroda különben — mint már említettük — ezt maga sem akarja. Ő újjalakítja a kerületeket, a receptióra irányult mozgalmat meg azok fogják vezetni tovább is, akiknek kezében volt létve eddig.*

Szerkesztő.

de azok jóakarataról és önzellen lelkesedéséről se feledkezzünk meg, akik, a már tett előkészületeket nem ismerve, bátran nekiindultak, hogy a magyar zsidóság örökkévaló és elévülhetlen jogait kivívják.

A fődolog már most, hogy a zsidóság egyetértsen, hogy összetartsen, ami igen jól megtörténhetik amellet, hogy orthodox testvéreink jelen szervezetüket, autonomiájukat teljes integritásában megtartják. Senki sem akar ahhoz nyulni, de ne lássanak bajt ők sem abban, hogy a congresszusi párt végre hozzálát a saját szervezkedéséhez. Siessenek a felhívott hitközségek képviselőiknek a kerületi testületbe való megválasztásával, siessenek a kerületi elnökök a kerületek megalakításával, siessenek a kerületek a hazai zsidóság szent ügyének alapos megvitatásával, mert ha mindjárt távol van is még tőlünk vallásunknak törvénybe iktatása, mely rajtunk kívül álló tényezőktől függ, annál közelebb lehet a hazai zsidóság tömörülése és szervezése, a melyben nem akadályozhat senki, csak önmagunknak gyarlósága és esztelensége. Magától értelődik, ezt ismételve kiemeljük, hogy a szervezkedésnek nem szabad egy irány hátrányára sem történnie és hogy az orthodoxok mindennemű aggályaira folytonosan tekintettel kell hogy legyünk.

Ezen tömörülés és szervezkedés nélkül a receptio is csak irott malaszt maradna; de a receptio nélkül is a hazai zsidóság szervezkedése már önmagában olyan hatalmat jelentene, hogy felekezeti egyenjogúsításra való igényeinek jogosságát kétségbe vonni egy mérvadó tényezőnek sem juthatna eszébe.

Sturm Albert.

A porosz Tisza-Eszlár.

Az »emlékek« közt, miket a tiszai-eszlári aerából (a szerencsétlen falu az ő hirhedett pörével 3—4 esztendőre nyomta rá bélyegét) megtartottam (anyagul majdan megirandó történetéhez), a kereszt jelvénye alatt megjelenő berlini evangélikus-jezsuita lap — mert ilyen is van — egy száma is szerepel, mely, hogy a magyar képviselőházban a rituális gyilkosság vádját nyíltan, szemérem nélkül felhozták,

imígyen nyilatkozott: »Az antiszemítizmus jogosultságát legkevésbé mi vonjuk kétségbe (mily jámbor vallomás!) de resteljük, hogy Európában olyan alakban is kifejezésre jut, mint a minő a rituális gyilkosság vádja, mely szégyene volt a középkornak is. Ilyen vádak az antiszemítizmust csak kompromittálják, (mintha azt lehetne!) Mit lehet ellene tenni? Az antiszemítizmusnak is minden ország olyan kifejezést ad, aminő fokán áll az intelligenciának. Magyarország barbár módon hozza kifejezésre antiszemita érzelmeit stb. stb.«

Az istenfélő »Kreuzzeitung« sokszor vedlett azóta, azért naivság volna követelni tőle, mit 9 és fél év előtt hirdetett; (ilyen consequenzia ellene szól minden jezsuita elvnek) de azt még sem tagadhatjuk meg magunktól, hogy midőn a porosz képviselőházban a xanteni rituális gyilkosság vádja vitára ad alkalmat, saját szavait rá ne olvassuk.

A képviselőházban, igaz, nem az antiszemiták hozakodtak elő a kérdéssel és a beszédek, miket ez alkalommal a szabadelvű párt két oszlopos embere mondott, és az is, mi az igazságügyminiszter ajkairól hangzott el, méltó volt egy nagy nemzet parlamentjéhez, de a miket a vitából, különösen Rickert beszédéből megtudtunk, a nép bizonyos rétegeinek oly elvadultságra enged következtetni, hogy Poroszország legjobb barátjai is alig fogják ezután is oly határozottan elutasítani maguktól a csak nemrég elhalálozott hirneves angol főpap azon állítását, hogy »Németország népe évek sora óta rapid módon visszafejlődik,« s immár odajutott, hogy — élve a »Kreuzzeitung« szavaival — antiszemita érzelmeit a középkornak is gyalázatára váló, barbár módon hozza kifejezésre.

Valóban bámulatos dolog, hogy a barbár magyarokról oly fenséges pedestálról beszélő »Kreuzzeitung,« mennyire anektálta a magyar sajtó egyik legrútább kinövésének, (melynek el kellett pusztulnia az általános felháborodás elől) harczimodorát, minden praktikáját. Csak a múlt évben »csinált« a korfui rituális gyilkosságban (a zsidó leányka keresztény gyilkosait csak a napokban ítélték el) és most egészen

ugy működik a xanteni affairban, mint a kimult »Függetlenség« a tizza-eszlári esetben. Gyanúsít birót, államügyészt, miniszteriumot, kik mind a rituális gyilkosság ügynökeivé csaptak fel; közül (persze hamis) vizsgálati eredményeket; népgyűlések megtartására, nyilvános tiltakozásra izgatja a tömegeket és mindezt a vizsgálat befejezése előtt. (Kinek nem jut eszébe a terrorizmus, mit Verhovai lapja a nyiregyházi pör folyására gyakorolt.)

Poroszország reputációján csorbát ejtő ezen elszomorító esetben vigasztaló az, hogy a nemzet jobbjai szintén megbotránkozással nyilatkoznak e szemérmellen izgatásokról, sőt a képviselőházban Stöcker is tiltakozott az ellen, mintha ő hívője volna a veszett babonának. Kimagaslók és megörökítésre méltók Rickert és Munkel beszédei, míg Schelling miniszter beszéde azt az impressiót kelti bennünk, hogy a tizza-eszlári eset is alig öltött volna olyan dimenziókat, ha a magyar igazságügyminiszteri széken akkor nem — Paulér Tivadar ül vala.

Ime a xanteni gyilkosságra vonatkozó, folyó hó 9-ikén lefolyt, épp oly érdekes, mint tanulságos vita egész terjedelmében.

Rickert: Egy oly ügyre kívánom e ház és az igazságügyminiszter figyelmét felhívni, mely már hónapok óta nagymérvű izgatottságban tartja a közvéleményt. A xanteni gyilkosságot értem. Előre tiltakozom az ellen, mintha én ez által a törvényszéki tárgyalások menetére bármiképpen befolyani akarnék. Vakmerőségnek is tartanám, ha e háznak valamely tagja, a nélkül, hogy a teljes anyag birtokában lenne, véleményt mondana a bűnösségre, vagy büntelenségre nézve. Az igazságügyminisztertől sem kívánok nyilatkozatot, de engem lelkiismeretem ösztönöz ennek szóba hozására, mert bizonyos emberek a xanteni esemény kapcsán újabban zsidó polgártársainkat erősen megtámadni és gyanúsítani merészelték.

Elmondom röviden a tényeket: Múlt év június 29-én esteli 6 órakor Xantenben egy 5 éves fiúgyermek gyilkoltatott meg. A holttestet egy ólban találták meg, még pedig oly állapotban, hogy fölmerült a gyanu, mintha a gyilkosságot oly egyén követte volna el, aki összeköttetésben áll a saktermesterséggel. A hullán ugyanis olyan metszésre akadtak, melyet közönségesen mesterinek szokás nevezni. Xanten városkában erre nagy izgatottság támadt és a lakosság egy része ujjal mntogatott arra, akit bűnösnek tartott és közelben lakott: Buschoffra, a zsidó metszőre.

E napok óta nehéz idők szakadtak az ottani zsidóságra; minden uton-módon bujtogattak ellene. E gyilkosságot rituális gyilkosságnak minő-

síteni csakhamar készeknek mutatkoztak. E bujtogatások egy antisemita ujságot arra bírtak, hogy ezt az ugynévezett rituális gyilkosságot illusztrációkkal közölje, még pedig oly módon, mint azt a korfui ismeretes események kapcsán egyes lapok tették. Erre a xanteni polgármester egy felhívást tett közzé, melyben a községbelieket felszólítja, hogy ilyen békeháborításoktól tartózkodjanak, minthogy általa csak a hatóságoknak a tettes kipuhatólására irányuló fáradozásai zavartatnak meg. Hogy a felszólítás szükséges is volt, bizonyítja azon körülmény, hogy Xantenben szeptember hó folyamán durva erő-zakoskodás és vallásháborítás miatt, a mit a zsidó lakosság ellen elkövettek, többeket elmarasztaltak. Az izgatottság Xantenben hónapokon át tartott.

Az igazságügyminiszter intézkedése folytán Xantenbe fenytőügyi biztos is küldetett. Miután ezen ur néhány napon át a vizsgálatot folytatta, megérkezett Kölnből a főállamügyész s Cleveből az első államügyész és október 17-én a Buschoff családot letartóztatták és Clevebe vitették. De december 23-án az államügyész és a vizsgálóbíró közös intézkedése folytán szabadon bocsájtották őket. E pillanattól kezdve nagy a mozgalom az antisemita sajtóban. Most láttuk először Poroszországban, hogy a törvényszéki vizsgálat kimenetelére hallatlan módon megkísérelték befolyást gyakorolni. Az egész antisemita sajtó igyekszik a mozgalmat szítani, a rituális gyilkosság ósdi meséjét fölfrissíteni. (ohó! jobbról) Ha csak néhány antisemita jellegű zúglapról volna szó, nem lenne ezt érdemes itt felemlíteni, de az már hallatlan, hogy népgyűléseken megkísérelték az igazságügyminiszterre nyomást gyakorolni. Hogy e dolog mikép történik meg, mutatja az elberfeldi gyűlés, hol a német szocialis egyesület egy beszéd hatása alatt elhatározta, hogy oly resoluczióval fordul az igazságügyminiszterhez, melyben Buschoff sakter a gyilkosságban súlyosan gyanusnak tüntetetik fel és csodálkozásukat fejezik ki szabadlábura helyezettése fölött, mely — ugymondják — alkalmas megingatni a nép jogérzetét. Szépséges állapotok lennének azok, amikre kilátásunk volna, ha lábra kapna nálunk, hogy néhány ezer ember egynek a fölhívására — bárha az az egy még oly tekintély volna is az antiszemitizmus terén — az igazságszolgáltatásra nyomást gyakorolni merjen. Én e tényt az alkotmányos szabadsággal való szinte hallatlan visszaéléseknek tekintem, mely ellen tiltakozni kötelesség. Nem az államügyezre, hanem a közvéleményre hivatkozom. Nem szabad eltűrni, hogy oly emberek, kik éppenséggel nem értenek hozzá, holmi antisemita bujtogatónak a beszédjére bírói kötelességek lelkiismeretes teljesítése fölött törvényt üljenek. Jobbról is tiltakozniok kell ez ellen; hogy a nemzeti szabadelvűek egyetértének velem, abban nem kételkedem. Berlinben egy röpiratot terjesztenek: »Sensationalis teleplezések a xanteni gyilkosságról«, melyben nemesak egy csomó legalacsonyabb fajtájú antisemita ujságra történik hivatkozás, de melyben hivatkoznak a »Kreuzzeitung«-s a »Germánia«-ra is, ami engem megszorít. (Ahá! a centrumban) Windhorst idejében ilyen dolgok elő nem fordulhattak. E röpiratokat egy antisemita gyűlésen osztották szét, melyen Stöcker a népiskolai törvény érdekében előadást tartott. Az mondatik benne, hogy a birodalom minden nagyobb városában, mint Berlin, Lipese, Hamburg népgyűléseken hívják fel a minisztert, hogy köz-

belépjen és interpellációkkal fenyegetnek, amiatt, hogy Buschoff időközben árkon-bokron túl légváltásra indult.

Elöttem különben positive állítják, hogy Buschoff Kölnbe ment és tegnap ismét letartóztatták. Azok, kik csak liberális lapokat olvasnak, e dolgokról többnyire sejtelemmel sem bírnak. A liberális sajtó, eltekintve néhány tiltakozó cikktől, helyesen hallgatott ez ügyben; ez dicséretére válik neki, mert a vizsgálat folyamát be akarta előbb várni. Én nem osztom azon felfogást, hogy bírói ítéleteket nem lehet kritizálni, de előbb az ítéletet magát be kell várni. Az igazságügyminiszter január 15-én minis teriumából egy tanácsost küldött Xantenbe. Szerettem hinni, hogy nem valamely népgyűlés fenyegetődzése volt ennek motivuma.

Az antisemita sajtó már körülményesen közli a vizsgálat eredményét, már tudja, hogy a tanuk miként vallottak. Hogy honnan tudják, előttem érthetetlen. A törvény szerint az ilyen dolgokat a végtagyalás előtt közzé tenni nem szabad. A sajtó nem csupán az »államügyészt«, a »vizsgálóbírókat«, hanem »az igazságügyminisztert is gyanúsítja«. A vonatkozó részket legalább egyelőre, nem tartom czélszerűnek köztudomásra hozni. Czélzásokat tesznek a vádlottak és a hatósági személyek közti állítólagos »rokonsági« viszonyokra. De sőt még tovább mentek. Másodszori szabadlábura helyezettése után követelték, hogy Buschoffot újra tartóztassák le. Hogy mily értelemben szeretnének ők igazságot szolgáltatni, kitetszik a lipesei »Neue Deutsche Volkszeitung«-ból, mely következőképp nyilatkozott: »De ha Buschoff bűnös, miért bocsájtják szabadon? Talán bizonyos dolgok lappanganak mögötte, melyek még »sötétebbek« az ártatlan gyermek meggyilkolásánál? Hat mit nyom a latban, ha Buschoff még néhány hétig tartatik vizsgálati fogságban? — Mit szólnak Önök az ilyen igazságszolgáltatáshoz? Mit mond vajjon a külföld ezen állapotainkhoz? Önöknek (jobbfelé) saját magukon kellene egyszer tapasztalniok, mint hat az ilyen jogszolgáltatás. De a legszebb az, a mit a lipesei »Neue Deutsche Volkszeitung« egy xanteni közleménye cselekedett meg. »A császár tud a gyermekgyilkosságról!« ezimű cikkében. Az van ebben elmondva, hogy a császár az ösmert konferenzia alkalmával a kultuszminiszter lakásán megkérdezte volna Miquel minisztert, hogy a dolog tulajdonképpen miben áll. Miquel erre elmondotta volna a törvényszéki vizsgálat lefolyását, mire a császár így szolt volna: »Nem hiszem, hogy a dolog így áll, vettem magamnak egy »Kreuzzeitung«-ot (Derűlség) abban a dolog egész másképp van megírva. Föl kell a dolgot deríteni, már csak a néphit kedvéért is.«

Azt hiszem, e cikk jellemző, nevezetesen azon szemtelensége miatt, melylyel Ő Felsőge legmagasabb személyét ez ügybe belevonatja. Paratlan szemtelenség! Azok az urak napról napra vakmerőbbekké lesznek, hogy más kifejezést ne használjak. A »Westfälische Reform« utolsó számában így szolt: »Buschoff saktert czennel nyilvánosan gyilkossággal vádoljuk, még pedig rituális gyilkossággal, és fölhívjuk őt, hogy ell-nünk rügalmazási pert indítson, hogy módunk legyen bűnösségét nyilvánosan bebizonyítani.« (Mintha csak a tiszta-eszlári korabeli »Függetlenség«-et olvasnók)

A főkérdéshez, a rituális gyilkosság ügyéhez ju-

tottam. Erre vonatkozólag a »Kreuzzeitung«, melyet még mindig a konzervatív párt főorganumának tekintenek, s mely oly derekasan halad Stöcker ur zászlaja alatt, így nyilatkozik: »Az igazságügyi kormányhoz azon sürgős kérelmet intézzük, hogy a xanteni gyilkosság ügyében a törvényszéki vizsgálat eredményét lehetőleg mindjárt egész terjedelmében nyilvánosságra hozza.« Mit szól ehhez az igazságügyminiszter, hogy a konzervatív párt egy organuma felhívja, hogy »egy vizsgálat eredményét bárminő stádiumban nyilvánosságra hozza?« A »Kreuzzeitung« aztán így folytatja: »A mi német népünk joggal követelheti, hogy azonnal megkapja a felvilágosítást. Több, mint 21 kifogástalan tanu vallomása a legsúlyosabban terheli Buschoff saktert. A vizsgálat minden körülményéből azon gyanu bontakozik ma ki, hogy azon népnek egy tagja, melynek 730,000 hozzátartozója élvezi a német birodalom vendégszeretétét, zsidó-rituális czélből idézte elő a gyilkosságot. A zsidósággal való engedékeny bánásmód nem mehet annyira, hogy a német népnek a dolog felderítésére irányuló közkívánatát meg ne hallgassák.«

Ugyan mit szólnak hozzá? Ez mind meg van írva a konzervatív párt főorganumában. (Halljuk, halljuk, balról!) A rituális gyilkosság balga meséje ez, mely a középkor legsötétebb idejére emlékeztet. — Vajjon nem érzi-e ez az organum, hogy e mese már nem illik a mi korunkba? Ha e balgaságok hátterében nem a népnek »vallásos fanatizmusa« rejlene, ha csupán irodalmi produktum volna, mit komolyan venni se kell, ugy nagy kedélyesen, mosolyogva olvasnók, mint a régi korok valamely meséjét. De a dolognak nagyon komoly oldala van. Vessék ez állításokat a tömeg közé, ugy felidézük vele a vallásos fanatizmust, ami hogy mit jelent, arról a történelemnek »véres lapjai« beszélnek. De azok az urak, ugy látszik, ezt nem veszik észre. Katholikus körökben is azt állítják egy röpiratban, hogy rituális gyilkosság esete forog fenn. Ezzel szemben rámtathatok arra, hogy nemcsak Kopp püspök, hanem több kiváló pápa már az előbbi századokban is szóban és írásban nyilatkozott e felfogás ellen. Így nevezetesen G a n g a n e l l i bibornok és később pápa, volt az, a ki 1759-ben rámutatott, hogy a kereszténység kezdetén a pogányok a keresztények ellen ugyanezen vádakát emelték és hogy balgaság volna a keresztények részéről hasonló vádakkal élni, vagy olyanokat elfogadni. Gondoljanak csak a legujabb chinai mozgalmakra, melyek a keresztények ellen irányulnak. Ott ugyanazokat állítják a katolikusokról, amit az antisemiták itt a zsidók ellen felhoznak Chinában azzal vádolják a keresztényeket, hogy a chinai gyermekek szeméből és szivéből orvosságokat készítenek. És számtalan más vádat terjesztenek. Egy röpirat azt állítja, hogy a keresztény hittérítők egyre édesgetik a gyermekeket, hogy aztán szemüket és szivüket kivágják. Hogy keresztények házában egész halom hullát találtak volna. (Halljuk!) Nem megegyez-e szórul-szóra mind azzal, mit a Kreuzzeitung a zsidók ellen felhoz? (Ugy van, balról) Vajjon ezek a szeretetnek és türelmességnek, az alkotmányosságnak és törvénynek keresztény fejei? (Nagyon helyes! balról) Nem vendégei, de egyenjogú polgárai a zsidók az államnak és jaj annak, ki e jogot megingatni akarja.

Nem kérek a minisztertől választ, ha ad, ugy halás leszek érte. Ma nekem a bűnösség vagy bünte-

lenség tekintetében ítéletem még nincs. Megbízom igazságszolgáltatásunk utjában, mely, ha csak lehetséges, a bűnöst felelősségre vonja. De érzem, hogy kötelességem tiltakozni az ellen, hogy népgyűlések által iparkodjanak az igazságügyi hivatalnokokat és magát az igazságügyminisztert is gyanusítva, fölületes és frivol módon megkísérteni, hogy az igazságszolgáltatás utjába vágjanak. Ez ellen egyszer és mindenkorra tiltakoznunk kell. (Élénk tetszés balról.)

Stöcker: Nem tartozom azokhoz, kik a Buschoff esettel a közvéleményt felizgálták. Ezen ügyben még soha sem beszéltem népgyűlésen, mindamellett ki kell jelentenem, hogy Rieckert képviselő fölüldtsága nagyon igazolatlan. A liberális sajtónak elég oka van, hogy gyanusítások dolgában a maga ajtaja előtt söpörjön. Nem tartozom azokhoz, kik a rituális gyilkosságról beszélnek. Elfordulok tőle és barátaimat is intem, hogy ilyen dolgokról ne beszéljenek. Rám nézve egyszerűen képzelhetetlen, hogy a zsidó ritus emberek lemetszését, vérnek rituális czélra való felhasználását követelné.

De nézetem szerint csak annak kifejezéséről van szó, hogy a történet folyamán keresztények s különösen keresztény gyermekek sokszor ölettek meg babonáságból és fanatizmusból zsidók által. Keleten az ily esetek még most is gyakoriak. (Ellenmondás, püssze-gés, pfi! kiáltások.)

Ami különösen a xanteni esetet illeti, kérném a minisztert, hogy a következőre nézve nyilatkozzék: június 29-én követtetett el a büntény és csak július 4-én ejtették meg a helyszíni vizsgálatot. Ez előttem teljesen érthetetlen. Ehhez járul, hogy a második tanuki hallgatás alkalmával, midőn a koronatanut kihallgaták, a zsinagóga előljáróját is behívták. Oly mozzanatok vannak ilyen, melyeknek okvetlen nyugtalan-ságot kellett előidézniök.

Ezen magyarázat annyival inkább szükséges, mert itt van előttünk azon tény, hogy a Schelling minisztersége alatt az igazságszolgáltatás a zsidók javára igen sokat engedett. (Halljuk! halljuk! jobbról!) A történelem e ministeriumot mint olyant fogja feljegyezni, mely alatt a zsidók a német nép érzelmeinek ellenére az igazságszolgáltatási karriére magasabb lépcsőire is feljutottak. E gondolatok mozgatják meg népünket (nevetés balról), ha Önök ezt tagadják, ugy azt jobb meggyőződésük ellenére teszik. (Nyugtalan-ság balról; kiáltások: hallatlan!)

(A tárgyalás folytatását lapunk jövő számában hozzuk.)

A vidék és a receptio.

(H. S.) A mozgalom nem csak, hogy nem csökken, sőt az országszerte érzett belső szükségéből kifolyólag, mérveiben mind egyre nő. Az az ellenáramlat, melynek hivei előtt ugynevezett hithűségük daczára, kívánatosabb, hogy vasárnaponkint az üzleteleket egy órával tovább tarthassák nyitva, mint a zsidó vallás államjogi helyzetének javulása s általa a *felekezeti erősségeinek kiépülése* — maga is kevés kárt tett. Pedig akadt olyan papja, aki nem átfalotta a szöszéken szerepét ellévesztelni és

a saját vallásunk jogaiért küzdök ellen azt a hangot használni, amelyvel a zsidóság legelkeseredettebb ellenségei, azok is csak *valóságos* időkben szoktak élni.

Nem ez az *egy* isten igéjének hirdetése!

Belátják ezt maguk a higgadtan gondolkodó orthodoxok is, mert a felsorolt tizenkettőn kívül ismét több hitközségük: mint Zenta, B.-Ujfalú, Varannó stb. nyíltan csatlakozott az országos mozgalomhoz, vagy ha már ezt bármily okból is tenni nem akarta, legalább úgy tett, mint a balassa-gyarmati orth. hitközség fázósabb része, mely *külön* kérvényez — általános vallásszabadságot. Igaz, hogy az országos mozgalom megindítója is — a mint a körlevélben kifejtik — az általános vallásszabadság alapján állanak, de hát a mozgalmukhoz való csatlakozást ők nem czélnak, hanem pusztán *eszköznek* tekintik, s ez okból — bár az egyöntetű eljárás és a siker biztosítékainak rovására esik, — a *czél érdekében* irrelevans az olyan eljárás, minőt a hivatalos balassa-gyarmati hitközség tanusított.

Az országos mozgalom sikerére az orthodox vezetés akadékoskodása kevés kihatással lehet; mert az »örömmel, lelkesedéssel« csatlakozott orth. hitközségek eljárásából immár nyilvánvaló, hogy amely orth. hitközségek nem fognak csatlakozni — azok olyan természetű okból indulnak ki, mely, mivel sem nem dogmatikus, sem nem lelküismereti kérdés, komoly figyelemre nem méltó.

Olyan gárda áll immár a mozgalom szolgálatában, hogy nincs mitől tartani. A lefolyt héten *negyvennél több* hitközség fejezte ki csatlakozását, (amelyek közül csak a jókor érkezett értekezletek híreit adhatjuk ezuttal.) s a képviselők számára, kik a receptió mellett foglalnak állást, egyenesen *reklamálják* azt a rovatot, mely előző számunkban »az egyenjogusítás lámaszai a házban« czímmel szerepelt.

Ezenfelül, mint értesülünk, a mozgalom hangsúlyozott intenzivitásának növelésére *új irányu mozgalom* van készülöben, melynek spontán már régebben támadt praecedense. Ettől mi sokat várunk, s annak idején igyekeztünk is erre felhívni a budapesti végrehajtó bizottság figyelmét.

Hanem azért mégis csak az ország zsidóságán mulik minden. Nem szabad az óhajtott czélhoz vezető eszközök összegyűjtésében, felhalmozásában esüggednie és erős szívvvel, férfias fellépéssel meg kell tennie minden tőle telhetőt.

A héten hozzánk küldött tudósításokból idejekorán a következők érkeztek:

Balassa-Gyarmatról a következő tudósítást kaptuk: A receptiónális mozgalom itt a kelletténél nagyobb hullámokat vert fel. Az orth. hitközség első ízben már a múlt hó 24-iki képviselőtestületi gyűlésén foglalkozott a receptionalis mozgalomhoz való csatlakozás kérdésével. Akkor azonban a Feledi Henrik által beadott csatlakozási indítványt a napirendről levették, még pedig azon indokolással, hogy előbb bevárando a nagyobb orth. községek nyilatkozata (Nyitra, Galgócz, Kolozsvár, Kis-Várda 300 taggal stb. akkor már kifejezték hozzájárulásukat. R. v.) és a képviselőválasztás eredménye. Már ez a határozat is visszatetszést szült s maga után vonta az előjáróság két előkelő tagjának, Feledi Henriknek és Szilágyi Mórnak lemondását. — A dolgok ilyen fejlődésének élénk taglalása után, folyó hó 7-én ismét összeült a község képviselőtestülete és Bercell Lipót indítványára, Deutsch Mór rabbi meleg partoló felszólalása után határozatilag kimondta, hogy a receptio országos mozgalomához nem csatlakozik, hanem az országgyűléstől a »teljes vallásszabadság behozatalát« külön fogja kérelmezni. A hitközségi tagok egy része azonban nem éri be e határozattal, mert »az ügy agyonhallgatását«, elejtését látja benne. Ez okból e felfogás hívei folyó hó 8-án értekezletet tartottak és állandó bizottsággá alakulván, kimondták, hogy folyó hó 11-ikére népgyűlést hívnak egybe. A bizottság elnökévé Feledi Henrik hitelint. igazgatót és jegyzőjévé Kanitz Ödön gyógyszerészt választották meg. A népgyűlésre meghívókat küldöttek szét. —

A f hó 11-iki értekezletről a következő táviratot kaptuk: A balassa-gyarmati orthodox izr hitközség tagjai a receptio tárgyában ma délután tartott igen népes gyűlésen egyhangulag elhatározták, hogy lelkesedéssel csatlakoznak a Budapesteni initalt mozgalomhoz és az országgyűléshez beadandó kérvényt készek aláírni. Feledi Henrik elnök, Kanitz Ödön, Révész Dezső jegyzők.

*

Zentáról a következőket írják nekünk: A zentai orth. hitközség Spitzer Mór dr. h. elnök elnöklété alatt f hó 1-én tartott képviselőtestületi közgyűlésén határozott a receptio ügyében. A fővárosi végrehajtó-bizottság körlevelének felolvasása után ugyanis a közgyűlés mint resolútiót egyhangulag kimondta, hogy a körlevélben kifejtetteket lelkesedéssel teszi a magáévé, az eszme zászlóvivőit szívből üdvözli, diadalra juttatásához kitartást és szerencsét kíván, támogatásával pedig minden alkalommal kész a mozgalmat elősegíteni.

*

Török-Szent-Miklósról az alábbi tudósítást kaptuk: Az itteni hitközség f. hó 7-ikén rendkívüli

közgyűlést tartott, hogy a receptió mozgalmához való csatlakozás ügyében érdemleges határozatot hozzon. A nagyszámmal egybegyűlt tagoknak Nyitrai J. hitk. elnök bejelentette, hogy múlt hó 24-ikén a hitközség előkelő tagjai már tartottak e tárgyban magánértekezletet s annak eredményeként a fővárosi végrehajtóbizottság elnökéhez Mezei Mór dr.-hoz üdvözlő sürgönyt menesztettek. A közgyűlés ugy ezt mint a végrehajtóbizottság felolvasott körlevelét élénk lelkesedéssel vette tudomásul. Elnök ezután a fővárosi mozgalom vezetőiről emlékezik meg sok elismeréssel s annak eljárását állítja oda mintaképül, majd a határozati javaslatot terjesztette elő, melynek értelmében a közgyűlés többek helyeslő felszólalása után egyhangulag kimondta, hogy lelkesedéssel csatlakozik az országos mozgalomhoz, üdvözlöi annak vezetőit, ennek minden egyes lépéséhez kész csatlakozni, kölességének vallja a törvényhozáshoz benyújtandó kérvény aláírását és megbizja az elnökséget, hogy ezt annak idején létesítse. Végül Klein Ármin indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a határozati javaslatot a gyűlésről felvett jegyzőkönyv útján közli a budapesti végrehajtóbizottsággal.

*

Makóról értesítik lapunkat, hogy a hitközségi előjáróság és képviselőtestület Dózsá Samuel dr. hitk. elnök elnöklété alatt f. hó 4-ikén tárgyalta a zsidó vallás teljes egyenjogúsága és receptiója érdekében keletkezett törvényeket. Rövid eszmecsere után a gyűlés hálás elismerést szavazott a mozgalom kezdeményezőinek, késznek nyilatkozott annak tőle telhető előmozdítására és egyhangulag elhatározta, hogy a szent cél érdekében a törvényhozó testület elé benyújtandó kérvénynek az egész hitközség nevében való aláírására az előjáróságot felhatalmazza. Minderről a fővárosi végrehajtóbizottság kellő értesítést nyert.

*

Kunfélegyházáról a következőket írják nekünk: Az itteni hitközség Lederer Sándor hitk. elnök elnöklété alatt a f. hó 7-iki képviselőtestületi gyűlésen foglalkozott a zsidó vallás egyenjogúsítása iránt megindult mozgalommal és egyhangu határozatban kimondta, hogy szívvél-lelékkel üdvözlöi a törekvést, a mozgalomhoz pedig kész örömmel csatlakozik. A tárgyalás során egyesek azon aggodalomnak adtak kifejezést, hogy miután a mozgalom az egyenjogúsítást felekezetünknek a főrendiházban való képviseletével is kapcsolatba hozta — ami a zsidó vallásnak egy pártáryalatát a receptió ellenzójévé tette — a mozgalom áldásos sikere érdekében kívánatos volna, ha e két óhajt egyelőre egymástól elkülönítenék.

*

Nagy-Kanizsán — mint onnan jelentik — a hitközség már január hó 11-iki előjárósági gyűlé-

sén egyhangulag kimondta, hogy a recipiálási mozgalomhoz csatlakozik s ezt tőle telhetőleg támogatni fogja. A választási mozgalmak lezajlása után az előjáróság főlelevenítette határozatát s kijelentette, hogy az országház elé terjesztendő kérvényt készséggel aláírja, és általában mindent el fog követni, ami a felekezetünk egyenjogúsítására irányuló jégös törekvésünk sikerét biztosítja.

*

Sárbogárdról közlik velünk, hogy az ottani orth. hitközség területén lakó zsidó vallásu polgárság túlnyomó része élén Reich Lipót hitk. elnökkel és Steiner Ignác h. alelnökkel a receptionalis mozgalmat a magáévé tette és a benyújtandó kérvény aláírására késznek nyilatkozott. Erről a budapesti végrehajtóbizottság számos aláírással ellátott átiratban nyert értesítést.

*

Szepsiről a következő tudósítást kaptuk: Az itteni orth. hitközség f. hó 1. közgyűlést tartott a zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában Blau Mór hitk. elnök vezetése alatt, melyen igen számosan, köztük Pollacsek dr. ker. elnök, vettek részt. Elnöki indítványra a fővárosi végrehajtóbizottság körlevelének ismertetése után a közgyűlés a következő határozatot hozta: A hitközség lelkesedéssel és egyhangulag magáévé teszi a budapesti végrehajtóbizottság által vallásunk receptiója érdekében megindított mozgalmat és elhatározta, hogy ezen óhajtas keresztülvitelére a budapesti végrehajtóbizottság által benyújtandó petícióhoz hozzájárul.

S. M.

*

Paksról jelentik nekünk: A fővárosi végrehajtóbizottság körlevele folytán az itteni statusquo hitközség elnöke Behr Jakab, január hó 31-ikére értekezletre hívta össze a hitközség tagjait. A népes gyűlésen a zsidó vallás egyenjogúsításával Roth Zsigmond dr. ügyvéd foglalkozott s annak szükséges voltát hangsúlyozta. A beszéd hatása alatt az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy a hitközség szívvél-lelékkel csatlakozik a megindított mozgalomhoz.

S. Zs.

*

Beszterczéről írják nekünk, hogy az ottani orth. hitközség a receptio tárgyában tartott január hó 31-iki gyűlésen szószerint a következő egyhangu határozatot hozta: 1) A beszterczei orth. izr. hitközség összegyűlt tagjai örömmel és meglelégedéssel üdvözlöi az actiót, mely Budapest főváros zsidósága részéről a magyar királyságbeli zsidó felekezetnek a legközelebbi országgyűlés útján való törvényes bevétele kivívása érdekében kezdeményeztetett; 2) csatlakozik a főváros zsidóságának 1892-iki évi január 6-ikán hozott határozataihoz; 3) értesíti a mai gyűlés határozatairól a budapesti végrehajtó-

bizottságot és 4) az esetleges ez irányban teendő további lépések megtételére 8 tagú bizottságot választ.

B. J. dr.

*

Késmárkról közlik velünk, hogy az ottani orth. hitközségnek intelligensebb része magáévá tette a zsidó vallás recipiálására irányuló törekvést, és képviselőjelöltjét, *Veszter Imrét* (n. p.), felkérte, hogy a mozgalomról nyilatkozzék. *Veszter Imre*, kit a kerületben meg is választottak, megígérte, hogy a magyar zsidóság óhajának a törvényhozás útján való érvényesülését támogatni fogja.

K. E.

*

Kisujszálláson, mint nekünk írják, az ottani hitközség *Reinér Miksa* hitk. elnök vezetése alatt f. hó 10-én közgyűlést tartott a zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában. A népes értekezlet elhatározta, hogy az ez irányú mozgalomhoz szívvél-lélekkel csatlakozik és erről a budapesti végrehajtóbizottságot az összes hitközségi tagok aláírásával ellátott átiratban fogja értesíteni.

*

Debreczenből jelentik lapunknak, hogy az ottani statusquo hitközség január hó 31-iki képviselőtestületi ülésén *Feischl Károly* h. elnök elnöklete alatt elhatározta, hogy a recipiálási mozgalmat tőle telhetőleg támogatni fogja s erről a budapesti végrehajtóbizottságot értesíti.

*

Enyingen — mint nekünk írják — *Weisz Farkas* hitk. elnök f. hó 7-ikére rendkívüli közgyűlést hítt egybe, hogy a zsidó felekezet recipiálására irányuló mozgalomban állást foglaljanak. A nagyszámú megjelentek a következő határozatot hozták: »A közgyűlés a zsidó vallás egyenjogúsítása érdekében megindult mozgalomhoz a legnagyobb örömmel, egyhangulag, őszinte lelkesedéssel csatlakozik s eskély erejéhez képest az igazságos ügynek diadalra juttatását szent kötelességének ismeri; a képviselőházhoz benyújtandó kérvényt készséggel aláírja, s a mozgalom lelkes vezetői irányában mélyen érzett hálás köszönetének ad kifejezést.

P. Gy.

*

Dombóváron — mint velünk közlik — az ottani statusquo hitközség január hó 26-iki választmányi gyűlésén *Rund Adolf* hitk. elnök bemutatta a fővárosi végrehajtóbizottság körlevelét. A választmány ennek folytán egyhangulag elhatározta, hogy örömmel csatlakozik a fővárosból kiindult recipiálási mozgalomhoz s a kérvényt annak idején alá fogja írni.

*

Hevesről a következő tudósítást vesszük: A fővárosi végrehajtóbizottság körlevele folytán a zsidó vallás egyenjogúsítási mozgalmát az itteni hitközség

január hó 31-iki képviselőtestületi gyűlésén tárgyalta. A csaknem kivétel nélkül jelenvolt tagok *Hahn Henrik* dr. elnöklete alatt a következő határozatot hozták: »A hevesi izr. hitközség képviselőtestülete köszönetét nyilvánítja a fővárosi zsidó polgárságnak a zsidó felekezet egyenjogúsága érdekében megindított mozgalmaért és szívvél-lélekkel csatlakozik a mozgalomhoz, egyszersmind hajlandó annak idején az országgyűléshez benyújtandó kérvényt aláírásával ellátni.«

*

Turdossinból írják lapunknak: Hitközségünk f. hó 3-án évi közgyűlést tartott. Ez alkalommal *Salamon Mózes* rabbi lelkes beszédben ismertette a zsidó vallás recipiálásának előnyeit, mozgalmanak történetét s egyuttal jelentette, hogy a központból érkezett körlevél folytán a saját neve alatt, de a hitközség nevében már tudatta a csatlakozásra való készséget. A közgyűlés az előadottakat éljenzéssel fogadta és határozatilag is kimondta a csatlakozást oly módon, hogy a petitio vagy memorandum átnyújtásakor kész magát külön kiküldötttel képviseltetni. A közgyűléssel a rabbi egyuttal azt is közölte, hogy *Kubinyi Árpád*, a megválasztott szabadelvű párti képviselő, a választás előtt megtisztelte házat, és megígérte, hogy a zsidó vallás egyenjogúsítását a képviselőházban támogatni fogja, sőt azon nézetének is kifejezést adott, hogy a kormánypárt részéről a dolog komoly ellenvetésre alig találhat.

N. J.

*

Apatinról írják lapunknak, hogy az ottani fiókhitközség január hó 31-iki rendes évi közgyűlésén *Weidmann Vilmos* dr. elnök hosszabb fejtegetése és élénk eszmecsere után egyhangulag elhatározta, hogy a felekezetünk recipiálása iránt megindult mozgalomhoz csatlakozik s erről a budapesti végrehajtóbizottságot jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. A hitközség tagjai az országgyűlés elé terjesztendő kérvény aláírására való készségüket is bejelentették.

*

Nagykikindáról az ottani anyakönyvi kerület csatlakozásáról még egy, kimerítőbb tudósítást is kaptunk. A kezecink közé elkésve érkezett közleményből, az előző számunkban jelentettek kiegészítésül még a következőket adjuk: A kerület bizalmi férfiai a receptió ügyében január hó 27-ikén gyüleseztek. A népes gyűlést *Spitzer Mór* dr. hitközségi elnök meleg szavakkal nyitotta meg. Utána az értekezlet elnökévé *Weisz Ignác* drt, jegyzőivé pedig *Kácsér Zsigmond* drt és *Weiner Simont* választották meg. A fővárosi végrehajtó bizottság körlevelét az elnöklő olvasta fel s egyuttal behatóan ismertette a vallási egyenjogúsítás lényegét, előnyeit, majd az ennek érdekében megindult mozgalmat és annak mér-

veit, végül pedig a csatlakozást indítványozta. A tárgyhöz Türk Marcel dr., Kacsér Zsigmond dr. s végül az elnök szólott, mire az értekezlet egyhangulag meghozta azt a resolútiót, melyet már ismertettünk és megválasztották a mozgalom támogatásával járó teendők végzésére a szűkebb bizottságot. Ennek tagjai Weisz Ignác dr. elnöke alatt: Spitzer Mór dr., Krausz Miksa, Scheinberger Ignác, Kohn Sámuel, Türk Marcel dr. és Behron Károly Nagykikindáról, Kuffler Lipót és Flesch János dr. Padáról, Kohn Bernát dr. Mokrinból, Klein Samu dr. Zombolyáról, Mannheim Sándor dr. és Löffler Jakab Csátadról, továbbá az értekezlet két jegyzője.

*

Pécskán — mint nekünk írják — az ottani hitközség Elias Adolf hitk. elnök elnöke alatt f. hó 7-ikén rendkívüli közgyűlést tartott a zsidó vallás receptiója ügyében. A népes gyűlés egyhangulag kimondta, hogy az országos mozgalmat a magáévá teszi, azt készséggel támogatja, és erről a fővárosi végrehajtóbizottságot értesíti.

*

Csepregről írják nekünk, hogy a zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában az ottani hitközség Feigels t o c k Ignác h. elnök elnöke mellett január hó 31-ikén rendkívüli közgyűlést tartott. A teljes számmal megjelent tagok elhatározták, hogy lelkesedéssel üdvözlik a szent ezélu mozgalmat és bizva a vezetőség szellemi erőiben és önzetlen buzgalmában, ahhoz örömmel csatlakoznak.

*

Nagy-Vázsonyból írják lapunknak, hogy a hitközségi előjáróság folyó hó 4-ére közgyűlést hitt egybe s ez alkalommal foglalkozott a receptionális mozgalommal. A gyűlés Weisz Soma h. elnök elnöke alatt egyhangulag elhatározta, hogy a község üdvözli a budapesti végrehajtóbizottság törekvését örömmel és lelkesedéssel csatlakozik iníciált mozgalomához és kötelességének tartja azt erejéhez mérten támogatni.

*

Topolyáról írják nekünk, hogy az ottani hitközség Wollheim Mór h. elnök elnöke alatt foglalkozott a receptió mozgalmaival és elnöki indítványra egyhangulag kimondta, hogy a mozgalomhoz szíves lélekkel csatlakozik, a kérvényt aláírni kész s erről a bpesti végrehajtó bizottságot átiratilag értesíti.

D. Zs.

*

Gödöllőről közlik velünk, hogy a receptionális mozgalom mellett az ottani hitközség még január hó 17-ikén tartott közgyűlésén foglalt állást, a mozgalomhoz való csatlakozást elhatározta s róla a végrehajtó bizottság elnökét értesítette.

II. J.

*

Kápolnás Nyékről írják lapunknak, hogy a január hó 31-ikén Deutsch Mór h. elnök elnöke alatt tartott képviselőtestületi gyűlés a budapesti végrehajtó bizottság körlevele folytán egyhangulag elhatározta, hogy az országos mozgalomhoz csatlakozik s azt a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erővel támogatni kész. A határozatot a bpesti végrehajtó bizottság elnökével átiratilag közölték.

Képviselők nyilatkozatai.

A lefolyt héten ismét több nyilatkozatot küldtek be hozzánk, melyet a jövő országgyűlés tagjai tettek a receptionális mozgalomra vonatkozólag, sőt a »Pester Lloyd« péntek déli lapjában, mint lapunk zártakor értesülünk, *Matuska Péter* dr. számára egyenesen reklamálják a kiváló helyet, melyet mi vallásunk egyenjogúsítási mozgalomában a képviselőknek tulajdonítunk. Megemlítjük e helyütt, hogy a nyilatkozott képviselőkről közölt mult heti ki-mutatásunk, az egész sajtót bejárta, sőt több lap átvette egész közleményünket. A csatlakozott hitközségekre szóló összeállításunk hasonlóan magára vonta az egész sajtó figyelmét.

A héten érkezett nyilatkozatok a következők:

Nagy-Becskerek város képviselőtestülete, mint annak idején megirtuk, még a mult hó 11-én állást foglalt a receptió ügyében s az ez ügyben hozott egyhangu határozatról szóló jegyzőkönyvet folyó hó 9-én küldöttségileg nyújtotta át megválasztott képviselőjének *Demko Pál* dr.-nak (sz. e. p.) A küldöttség tagjai következők voltak: *Krisztics János* polgármester, *Perisics Zoltán* dr. főjegyző, *Klein Mór* dr. fő-rabbi, *Brayjer Lajos* dr. lapszerkesztő és *Kiss János* dr. ügyvéd.

A polgármester lendületes beszédére *Demko Pál* dr. — mint lapunknak írják, — így válaszolt:

»Mint a »szabadelvű párt« tagja, és szabadelvű programm alapján Nagybecskerek város bizalmából és jóindulatából immár megválasztott országgy. képviselő, csak örömmel adhatok kifejezést, hogy valamint más egyebekben, úgy különösen e nagy horderejű kérdésben is, a város kívánsága a maganéval találkozik. Én a hazai zsidó felekezet törvényes egyenjogúságát nemcsak a szabadelvűség, hanem az ország jól felfogott érdekének szempontjából is üdvösnek és áldást hozónak

tartom és talán fölösleges is biztosítani a t. küldöttségel, hogy a magam részéről kész örömmel azon leszek, hogy ezen kérdés kedvező megoldását, mint a nemzeti kultúra fejlődésének és a magyar állameszmémegegerősödésének egyik megbecsülhetetlen tényezőjét, szavazatommal és befolyásommal elősegítem.»

Matuska Péter dr. (sz. e. p.) a lipótvárosi kerület megválasztott képviselője, mint nekünk írják, *közbenjárás nélkül* kijelentette, hogy mint a szabadelvű eszméknek hive, mindig kész lesz a zsidó vallás recipiálásának szószólója lenni. *K. H.*

Balogh Géza (n. p.) a nagymihályi kerület megválasztott képviselője, mint velünk közlik, mandatumát átvétele alkalmából előleges kérdés nélkül kijelentette, hogy *pártja programjának* azon pontját, mely teljes egyenlőséget kér minden felekezettel számára, a zsidókra is kiterjeszhetőnek tartja, s ha a képviselőházban bármely időben és alakban szóba kerül, ő azt úgy szavazatával, mint más úton is tőle telhetőleg támogatni fogja.

Balázs Antal (sz. e. p.), Balassa-Gyarmat megválasztott képviselője, mint nekünk írják, kijelentette, hogy »az állam polgárainak úgy polgári, mint vallási tekintetben való egyenjogúsítását azon irányban és azon elvek alapján óhajtja megvalósítani, amelyek a jelenlegi szabadelvű párt ismert sarkelveit képezik. Ezen igazságoknak egész életén át hű követője volt és élete délutánján sem fog tőlük eltérni.« *R. D.*

Madarász József, (f. és 48-as) kilt Sárkeresztúron válaszoltak meg, így nyilatkozott: »Ismerik hitelveimet, köztük van a lelkiismeret szerinti teljes vallásszabadság is. Imádja istenét, szervezze egyházát kiki saját lelkiismerete, saját meggyőződése szerint. A jogegyenlőségnek, a felvilágosodottságnak, a haladásnak vagyok hive.«

Ifj. Szász Károly dr. (sz. e. p.), a magyar-igeni kerület megválasztott képviselője, mint nekünk írják, Gyulafehérvárad a *Mohay Sándor dr.* bankettjén, kinek nyilatkozata már közölve volt, egy pohárköszöntő alakjában fejtegette, hogy ő a vallásszabadság hive és ezen eszme-
nek kész szolgálatába állani.

(*Veszter Imre* (n. p.) képviselő nyilatkozatát lásd előző rovatunkban.)

Ezen képviselők nyilatkozatai folytán 67 azok száma, kik a jövő országgyűlésen, tudomásunk szerint, a receptio mellett fognak állást foglalni. Pártok szerint van köztük 41 szabadelvű, 12 nemzeti, 11 függ. és 48-as, 48-as 2 és 1 pártönkivüli.

? ? ?

Hogy mit jelent ez? — magam sem tudom, Hiszen arról akarok éppen írni, hogy nem tudom mit jelentsen ez. — Hát a dolog elég egyszerű.

Mikor az én első versemet elvittem a *Fővárosi Orakulum* szerkesztőségébe, a redaktor ur nyájas arccal vette azt ki a kezemből és meghitt, hogy jöjjelek, el a jövő héten a válaszáért. Két strófából, harminckét verslábból állt az egész — »ezt bizony mindjárt is átolvashatná!« gondoltam, de mivel a szerkesztői szokásokat nem ismertem, hát nem mondtam ki. Az egész héten keresztül csak ezzel a verssel álmodtam ébren, alva. Nem tanultam meg a leczkémeket s ha a tanár felszólított, néma szemrehányással néztem rá, hogy is kívánhat tőlem kémiai feleletet, mikor egy versemmel egy álló hétig foglalkozik a *Fővárosi Orakulum!*

Akárhogy esodálkoztam rajta, a nyolcz nap mégis csak élműli valahogy és én dobogó szívvel állítottam be a redaktor urhoz. »Mivel szolgálhatok? — kérdezte roppant nyájasan. — Én ugyan el nem gondolhattam, hogy ő valami mást várna tőlem, mint a mit én tőle vártam, de azért mégis csak remegő hangon emlegettem az én nyolcz nappal ezelőtt benyújtott versemet. »Ah ugy, a vers! — válaszolt ő, igen, emlékszem rá: Hof is van! S ugy tett, mintha keresné a rengetek papiros között. Azt hiszem, meglesz önnél másolatban. Igen jó vers. Tehetségre vall, »Csak folytassa kedves barátom, még ember lesz magából. Alázszolgája!«

? ? ?

Akkor vágtam először azt a hosszú arcot melynek illusztrálására a betűszekrényben nem találok alkalmasabb ölműt, mint ezt a három kérdőjelet. Azóta már megesezt rajtam nagyobb dolog is és én megtanultam, hogy az embereknek éppenséggel nem olyan fontos dolog az, a mi nekem fontos.

De az elmúlt hétfőn mégis csak újra megnyult az arcom. És képzeletemben láttam egy egész nagy gyülekezettel komoly, tiszteletreméltó férfiaknak, ugyanazzal a mulatságos arckifejezéssel.

Szapáry Gyula gróf ő excellentiája Temesváradt kifejtette újból és legujabban az ő politikai álláspontját. Hogy helyes-e az álláspont, ki-ki megítéli ezt a maga pártszempontjából. De hogy részletesség tekintetében sem hagyott kívánni valót, abban egyetértünk valamenyien. Hiszen a Béga-Temes csatorna szabályozásáról is volt szó benne! — Csak egy dolgot nélkülöztünk belőle, azt, a melyről mi olyan magától értetődőnek tartottuk, hogy első helyen legyen megemlítve; az a szegény, néhány sor, melyről ő excellentiája tudja, hogy eleibe akarjuk terjeszteni Istenem, hiszen olyan egyszerű, együgyű jószág az; nyilatkozhatott volna róla mindjárt!

De mivel mi a miniszteriális gondolkodás és eljárás tekintetében avatatlanok vagyunk, hát — várjunk.

Elvégre is, ez a recepcionális kérdés csak nekünk fontos és nem a miniszternek. Aztán minél tovább várakoztat bennünket, annál behatóbban foglalkozhatik vele. Csak mi vagyunk türelmetlenek, nem ő késlekedő. Ő excellentiája elment Temesvárra átvenni a mandátumát, és beszélt oly kérdésekről, melyek őt s választóit érdekelték. Ebből a hallgatásából kár volna feleletet olvasni ki. Igaz, hogy jól esett volna hallanunk néhány biztató szót a mi ügyünkről, de hát a redaktor nem gondolhat örökké a verselők lelki állapotával.

A miniszteri eljárás ki van czirkalmazva, mint a tojástáncz. A míg papiros alakjában előtte nem fekszik az ügy, addig neki nincs tudomása róla, még ha az ablaka alatt történt is. Várjuk be tehát szép sorjába a dolgok fejlődését, foglaljuk írásba ügyünket-bajunkat s nyujtsuk be töméntelen aláírásokkal el látva, közügyben bélyegmentesen a tisztelt háznál. Majd annak rendje és módja szerint oda kerül az valahogy a miniszterelnöki íróasztalra és...

???

Itt az én optimizmusomat megzavarják a multak tapasztalatai. Emlékezem arra a rettenetes papiros-halmazra, melyen az én redaktorom csak markirozta a versem kikeresését. Istenem, egy miniszterelnöki iroda még veszedelmesebb egy redaktori szobánál. Mennyi papiros gyűl ottan össze és milyen könnyen eshetnek meg a mi szegény kérvényünkkel is, hogy alája temetkezik sokkal fontosabb ügydaraboknak, pl. a Temes-Béga szabályozás aktái alá!

És azért méltányosan nem is neheztelhetnénk meg Szapáry Gyulára, mert hiszen a privát embereknek csak gyöngeségük az, hogy az ő ügyüknek nagy fontosságot tulajdonítsanak; a minisztereknek pedig első kellékük az, hogy mindenben teljesen objektívek legyenek, a mi annyit jelent, hogy a miniszterek semminek se tulajdonítsanak fontosságot.

Legyünk egyszer mi is objektívek. Ne tulajdonítsunk a temesvári hallgatásnak se fontosságot. Tegyük úgy, mintha semmi sem történt volna (a mint hogy tényleg nem történt semmi) és járuljunk csak bizalommal ő excellentiája színe elé. Tegyük úgy mintha el lennénk ragadtatva a nyájas fogadás által (egyebet úgy sem tehetünk) s ha azzal biztat, hogy foglalkozni fog ügyünkkel s hogy jöjjünk el a jövő héten (miniszteri arányokban véve ezt a hetet) akkor ajánljuk magunkat a vizonlátásra. Huzzuk ki valahogyan bizalommal ezt a terminust és reméljük, hogy véget ér. De világért se mulasztjuk el, hogy abból a kérvényünkből tartsunk vissza a magunk számára egy másolatot.

Mert a miniszterek lelkülete nyitott könyv, hanem az író asztalára kerülő akták sorsa bizonytalan.

Kóbor Tamás.

Okmányok Wertheimer Sámson élettörténetéhez.

Irla: Dr. Kaufmann Dávid, budapesti semminariumi tanár.

A czimfelirat szerint egyes, bár kiváló személyiség életrajzához szolgáltat adatokat a jelzett monográfia, mégis egy egész korszak tükröződik benne vissza. A zsidó pantheon egyik fülkéjébe vezet bennünket szerző, a hol egy művészi tökélyvel alkotott szoborcsoport tűnik szemünkbe, melyből különösen két alak bilincseli le figyelmünket, — Wertheimer Sámson és Oppenheimer Sámuelé. Hogy e kettő közül ki készlet nagyobb mérvű bámulatra, kit illet elébb dicsőség és elismerés? sohse tépelődjünk e vitás kérdés megoldásán, elég az hozzá, hogy a 17. század végének (fin de siècle), két ily »zsidó ficzkója« volt, mely jellemző megnevezéssel a Schiller és Goethe nagyságát vitató kérdés gordiusi csomója is annak idején tudvalevőleg sikerdúsán ketté vágatott. Legénynek is kellett lennie a gáton e két férfinak, a kiknek vesztére szövetkezett egy — érsekprimás egy »verbungos«-sal, áldozatokul kizse melvén őket, hogy velők együtt Ausztria és Brandenburg zsidóságát megejtsék. Hiszen ismeretes eljárás, mely szerint ha »lesik a köpeny, elesik a herceg is.« Hogy is törődött volna egy Kolonits érsek pusztán egyes szálkával, mely szemét szúrta, ő neki a gerendára vásott a foga, mely támaszul szolgált a zsidó egyetemnek. A kis csapat, mely az 1870. évi gyászos emlékü tömeges kiüzetés után (l. Kaufmann, a zsidók utolsó kiüzetése Bécsből és Alsó-Ausztriából) Oppenheimer Sámuel által Wormsból ismét Bécsbe vezetettet, rémkép gyanánt tűnt fel a jámbor bibornok lázas képzeletében — hát hiába lett légyen minden agyarkodása, melylyel a különben is ingadozó Lipót császárt végre is a bécsi zsidók tömeges kiüzetésére rábirta, hogy ismét lássa őket — a haza és császár szolgálatában buzgólnodni?! Ezt megakadályozván, az egyház egyik első dignitáriusa egy kiszolgált, vagy helyesebben, kiszolgáltatott katonakalandor rozsdamarta kardját Damocles kardjává változtatta, mely az akkori zsidóság két első rendü kitünősége feje felett több mint egy esztendőn át lebegett. »Valamint tikkasztó napokon« — mondja szerző megkapó közvetlenséggel ecsetelt korrajzában (4. l.) »nem képződik mindég zivatar, hanem gyakran épen a légkörnek leghevesebb feszültségei, derült égboltozat mellett simulnak ismét el, épuja a zsidó történetben is nem mindég azon veszélyek voltak a legsúlyosabbak, a melyeknek tudatára jöttek és a melyek a kedélyeket aggasztották, hanem a legtöbbször azok, a melyeket egy lesújtó villámcsapás ki nem irtott, hanem vészterhelten vonultak el azok felett, kik áldozataik lettek volna. Egy ily ugyszólván kötött szerencsétlenségnek története, a mely könnyen a legvégzetesebb következményekben nyilatkozhatott volna meg, Wertheimer Sámson és Oppenheimer Sámuel neveihez

fűződik, a kiket a 17. század végén megszoktak úgy Ausztriában, mint az egész tágas birodalomban, az összes zsidó érdekek góczpontjainak tekinteni. Nagyon találóan mondja nagy tudományu szerzőnk a szóban levő történelmi eseményt — melyet, mellékesen legyen mondva, Grätz alig említ — kötött szerencsétlenségnek, mert ez az akkori politikai levegőben szálíngó veszedelem ama kötvényekből vette eredetét, melyeket Oppenheimer mellett, a későbbben önállóságra vergődött Wertheimer a hadsereg élmezése s az állam pénz-zavarának elhárítása czéljából az uradalommal kötöttek, s melyeket Magyarország primása, az esztergomi érsek egy papi consortium által coulan-sabbban vélt leszámítolandóknak. A szent concurrentia tehát egy — impia fraushoz folyamodott, melynél ördögösebbet üzleti leleményesség még nem eszelt ki. A harminczéves háboru zavarosában halászott egyik kóbor lovagja, Edelack Miklós Péter, ismervén a bécsi udvarnál nagy tekintélynek és befolyásnak örvendő Kolonits bibornok ellenszenvét Oppenheimer valamint általában a zsidók ellenében, — kisütötte, hogy a Weselből az osztrák higanykölcson megkötése végett Bécsbe utazott Gomperz Ruben Eliást Oppenheimer Sámuel megbizta, hogy őt, Edelackot bérelje fel Wertheimer meggyilkolására. Eme »titkot« »a félelem és gáncs nélküli lovag« Kolonics bibornokkal közölvén, megindult a hajsza Gomperz és Oppenheim ellen, mig mind ketten fogságba ejtettek, és egy egész áldatlan esztendőn át életveszélyben epedtek a gonosz armányt leleplezése után. Hogy emez érdekfeszítő részét az ausztriai és brandenburgi zsidók történetének is Kaufmann vonzó irmodorban, a legkisebb részletekre kiterjedő körültekintéssel, igazán bámulatot keltő alaposággal, a történelmi adatok mesteri módon való csoportosítása mellett adja elő, fölösleges mondani annak, a ki Kaufmann idevágó munkáit ismeri, beható tanulmánya tárgyává tevén azokat. A mi kifogásolni valót találtunk eme hézagot pótló munkában, az a czimben rejlik. A könyv többet tart, mint a mit a czimlap ígér. Nem guszta »okmányok«-at tár elénk a geniális író, hanem a Ranke módszerében és szellemében írt történelmi specziálitás, melylyel halála kötelezte a tudomány embereit. Függetlenül az orsz. rabbiképző intézet 1890—91 tanév eseményei szolgálnak.

Nagybecskerek.

Dr. Klein Mór.

BUCSU.

— Manuello. —

Szívem szerelme, Ég veled!

Könnyezve vál tőled híved,

Ma elsötétült életem,

Ma holtbeteg lett kebelem —

Ma vettél búcsut, életem.

Bár hitegetsz, hogy még szerelsz,

A messzeségben sem feledsz,

Én érzem, hogy este van

Sötétlen csöndes hangtalan,

A szerelemben este van.

Örökre szól a bucsuszó,

Örökre vagy te búcsuzó,

Te elfeledsz — én roskadok,

Zokogva érted jajjalok,

Megtörve összeroskadok.

Neved sóhajtom szüntelen,

A multak árnyát kergetem,

Utánad sírok addig én,

Mig szenvedésim tengerén

A rébbe érve nyugszom én.

Még egyszer csak hadd lássalak,

Még egyszer szólni halljalak,

Kezembe téve hő kezed,

Oh, mondjad, fáj-e most neked,

Hogy elvonod tőlem kezed?!

Most látvazol! az Ég veled!

Könnyezve vál tőled híved,

Ugy áldjon meg jó Istenem

Mint nem feledlek sohasem —

Megáldjon téged Istenem!

Kiss Arnold.

Auerbach Bertalan emlékezete.

A lefolyt héten, e hó 8-án, mult tiz éve annak, hogy a német irodalomnak egyik legolvasottabb elbeszélője örökre lehunyta szemét. Augusta császárné kedves írója Cannesben töltötte élete utolsó napjait. Odamenukült, hogy kiépüljön nehéz betegsége nyomaiból és ott vonult meg, hogy a liberális eszméknek hazájában való süllyedése ne essék olyan közel tekintetének.

A 70-es évek felé hajló író nehezen törődött bele a sorsába. A Göthe életkorában reménykedett és aggódó szemmel látta napról-napra a hanyatlást. Amikor pedig ereiben az élet erejének megújódását érezte, fájó lelke vígasztalanul fordult el a mindjobban lábra kapó reactionárius irányzatoktól.

Nagyon megpanaszkodott e miatt *Spielhagen* Frigyesnek a kitünő német írónak, aki barátja emlékének, elhunyt tizedik évfordulója alkalmával két, hozzá intézett még kiadatlan levelének kapcsán egy külföldi lapban igen rokonszenves közleményt szentel.

Az egyik levelében Auerbach az »ébredés«-ról panaszkodik. »Heteken át feküdtem — írja Spielhagennek — mit sem tudva a világról és nem is érezve a róla való tudás vágyát. Csak úgy sejtettem és legtöbbször Mozart-féle dallamokban usztam, melyek önmaguktól csendültek fülembé. Aztán végre képessé lettem az újságolvasásra. Miféle világ tárult fel ismét előttem Egy páratlanul álló választási küzdelem, melyben a reakció a a szégyen híján szükölködő nyersséget és vérmérgezést nyílt homlokkal szabadon üzte, zsidóheccek és diákkorrupciók kíséretében. A lét valamennyi ideális kérdése kockára vetve . . . Nagy föladat németnek, és német írónak, hát még hozzá zsidónak is lenni!«

A másik levelében pedig így ír: . . . Még mindig beteg vagyok és lelki szétagoltsággal viaskodom, mely már nem az én koromhoz való és csak fiatalos forrongás betegsége lehet. Szívesen dolgoznám és megszabadulnék tőle, de miként testileg, úgy lelkileg sem biztos már a járásom «

Spielhagen e levelekhez, melyekből mi csak a jellemzőt emeltük ki, a következő megjegyzéseket fűzi:

»Nemde minden szó Auerbach? De csak most veszem észre, midőn már nincs és nem él. Akkor, midőn e levelet olvastam, azon tudtam busan, hogy én hogy mi mindnyájan nem becsültük-e túl erőit, a halálsejtelmem, mely levelén végigvonul, nem lesz-e mihamarabb valósággá. De az ember »még a sír szélén is reményt vet«, és így én néhány nappal később azt ajánlottam az »irodalmi társaság«-ban, melynek Auerbach beteges érzékenységből nem akart tagja lenni, — hogy születésnapjának küszöbön álló 70-ik fordulója alkalmából kínálják meg a dísztagsággal. Az általános méltánylás, melylyel indítványomat fogadták, úgy érezte mindenki, azt bizonyította, hogy az egylet, mely ilyen embert tisztel meg, csak önmagát becsüli. A szép díszoklevelet, meg is rendelték, de el már nem készült, mert a buzgó művésznél a halál gyorsabb volt.

Ebéd után voltunk egy Auerbachal közel rokonságban álló esaládnál. A kályhát üttük körül. Az állapotáról szóló legutóbbi hírek nem voltak kedvezőek. Mindnyájan el voltak fogódva; csak félhalkan beszélünk. A családnak egy jó embere lépett be, aki anyagi dolgokban barátomnak tanácsadója lévén, vele sürű érintkezésben állott és mindig a legfrisebb hírekkel szolgálhatott felőle. Eljött, hogy a legparásabb újságot közölje velünk; nem tudta megtenni; szava elakadt, köny futotta be arcát. Senkinek sem volt kérdezni valója. Mit is kérdezhettünk volna tőle? Szótlanul ültünk, a a többség csöndesen zokogott. — A gyásznak ily szivhez szolgáló kifejezésével életemben csak ez egyszer volt találkozásom.

Én rám olyan hetek virradtak, melyekben a napi munkát csak gépileg végeztem, lelkemet pedig a barátomra való emlékezés fogta el. Olyan kedves volt ő énnekem, s annyira szeretett engemet. Az utóbbiról való-

ban nemcsak azon hűzzám intézett levélből szereztem meggyőződést, melyet halála napján elköltözése előtt néhány órával tollba mondott fiának. Bárhová mentem, ahová tekintetem, mindenütt az ő képe rajzott körül. Az volt ebben a legcsodálatosabb, hogy még sem tudtam őt halottnak elképzelni. Mikor az akadémiában emléksbeszédet tartottam fölötte és a szöszékről leléptem, azt hittem, hogy, mint tenni szokta, megint csak felém fog tartani, s lesz egy dicsérő, de mindenesetre jellemző szava számomra. Sőt megesett velem az a csoda, hogy amint a Kaiserhof sarkán gyorsan behajtottam és hirtelenében olyan embert pillantottam meg, aki járásában és alakjában bizony nagyon is hasonlított az elhunythoz — hát hamarosan leeresztettem a kocsii ablakát és sietve hajoltam ki, hogy jó napot kívánjak barátomnak.

És amint a léleknek ilyen mélyen megindult állapotában szokot lenni: azval a gondolattal kinyomtam magamat, hogy míg ő élt, és én barátságának szerencséjében részesültem, nem szerettem őt eléggé és nem mutatkoztam vele szemben eléggé jónak és kedvesnek. Különösen az bántott, mint a gonosz tett emlékezése, hogy »Waldfried« cz. regényéből annak idején a londoni »Athlän«-ba elítélő kritikát írtam. Igazán nem rossz szándékkal cselekedtem; a buzgó kritikus tolla csak éppen megcsuszott. De őt ez a tákolmány mélyen megsomorította, heteken át nem tudta elnyomni afölötti fájdalmát, hogy általam látta magát nyilvánosan megtámadva, még pedig olyan emberek előtt, akiknek éppenséggel nem volt közük a dologhoz. Mit nem adtam volna azért most, ha akkor hallgatok! Természetesen az utólagos megbánás ezuttal is későn érkezett.

De az elvesztett miatt való gyászomnak ez a bústonusa nem volt domináló, az idő jótékonyága nekem is kapóra jött, elszunnyasztotta élénk fájdalmamat, és azon örvendetes, büszke öntudatnak adta át helyét, hogy egy ilyen férfit szabad volt barátomnak neveznem. És ha rá gondolok most — sürűn nagyon sürűn teszem — mi sem zavarja már az örvendetes hangulatot. Visszaidézem az órákat, melyeket vele bizalmas réte-á-téteben vagy társaságban éltem át. Göthe azt mondja egy helyütt Schillerről: nagy volt a teázó asztal mellett, a minthogy nagy lett volna az államtanácsban is. Azt hiszem: mutatis mutandis, ez mindenesetre valamennyi számottevő emberre nézve találó és bizonyára Auerbachra nézve is. Csodálatraméltónak láttam őt akkor, mikor nem volt más hallgatója nálamnál, hallottam lángoló szavakat beszélni, mikor egy egész társaság lélekzetét elfojtva csüngött ajakán. Az 1863-iki silvester-estét sohasem feledem el. Bizalmas körben voltunk együtt — férfiak és nők — egy vendéglőben. Löwe Calbe, Twessten, Oppenheim H. B., Lasker Ede, Lewald Ottó igazságügyi tanácsos is a társaságban voltak. Éjfélre fordult az idő; dictiozásra került és kellett kerülnie a sornak; senki sem akart beszélni, — ami szónokokból álló társaságban nem szokatlan. Vége felzúblalta n én, a leg-

fiatalabb, akinek legkevesebb, vagy helyesebben mondva semmi koczkáztatni valóm sem volt. Célomat elértem, a szótlanág jege megtört; rendről-rendre valamennyi beszélt. Ünnepe volt, minőben azelőtt sohsem volt részem, s ezután sem lesz soha. Azok, kik ezen férfikat nem ismerték, higgyék el, szavamra; aki pedig ismerte őket, ezért az emlékért egyszerűen meg fog irigyelni. Utolsónak szólt Auerbach. Ahogy erre most visszaemlékezem, úgy tetszik, mintha az nem is beszéd, hanem menyeyi zene lett volna. Annál inkább meg volt ez a benyomása akkor. Füleltem elragadtatva, és minden porczikám reszketett a gyönyörtől. De abból, amit ő mondott, egy hangot se tudnék reprodukálni, holott a többieknek beszédjéből még most is egész mondatokra emlékezem. Ki győzi a zenét szavakba önteni? Mind kiváló tehetségű és csaknem mindennapos gyakorlatban iskolázott szónok volt valamennyi. De a legnagyobb Auerbach volt köztük.

Az említettek közül ma már egy sem él. Les dieux s'en vont « —r.

Magyar-zsidó családok.

II.

J Ó Z S E F.

Elbeszélés.

(9)

Hogy röpülnek az évek!

Öt esztendővel az elmondottak után ismét haza kerültem. A városkámiban mindössze csak annyi változott, hogy itt egy új ház épült, még pedig emeletes, amott új kövezet tarkállik, a Szent-László tért út szegi át, a Nagypiacz meg ki van kövezve. Az emberek ugyanazok, kevesebb kedélylyel, még szárazabb hanggal, unalmasabb arcczal. Az igaz, hogy a lányok nem változtak, mennyiség tekintetében. Most is sok a lány, kevés a házasulandó.

O! azok a kisvárosi esték! Még mindig hosszadalmasok, csakhogy nyáron a sétányon, télen meg a ezukrászatban ölik el. A p'etyka folyik, csakhogy most másokról. Az állandó színház terve, a szigligeti kör, a vashíd, a reáliskola épületének ujjaalakítása, a városláz modernizálása: tervek még ma is! Azt hiszem, azok is maradnak örökké.

Schlesingerné is csak az, a ki volt: szép asszony Hal' Isten, a kendőzés művészete örök ifjuságot kölcsönöz a hervadó női bájoknak!

De a nevelő ur, az megváltozott...

Esett az eső, mikor a városba értem Utalom a kisvárost, különösen ha esik. A kávéház tele volt, a cigány valzereket játszott, s minden szám után tányétozott. Én a cigányt akkor szeretem, ha nekem huzza és ha magyar nótákat játszik; valzerei és tányérozása elkeserített. Lángoltam a dühtől.

Egyszer csak egy ütött-kopott alak állott meg az asztalom előtt. Igen, a nevelő ur volt.

Bizony alig ösmertem rá!

Elszedelőzködtem és vittem magammal a szállásomra.

Czigarettára gyujtottunk, cognacot itattam vele, a mitől a szeme megvillant.

— Na most beszélj! — szólottam hozzá.

— Miről?

— Mindenről. Schlesingernéről, Pirikéről, magadról, apádról.

— Apám meghalt. Magamra maradtam. Pirike férjhez ment, és Schlesingerné él uri módon, boldogan. Én még boldogabban.

Kiréeztem a gúnyt a szavából.

Szakálla megeresztve, szintelen ajkai, sárgás fog-sora, borzas haja, kopottas felöltője, kifoszlott nadrágja, gyürödött ingelője azt sugták felém: a nevelő ur nem boldog!

A nevelő ur nem boldog!

Nem igaz. A nevelő ur boldog!

Pompás állása van, iroda-vezető egy előkelő ügyvédnél, csak úgy kapkodják a legelőkelőbb, gazdag családok, hogy adjon órákat a nebulóiknak. Azt hirlelik róla, hogy kiváló szakember, társai bámulják jogi ösmereit. Az igaz, hogy még nem vizsgázott, de annyit tud, mint egész vizsgáló bizottság. Sok pénzt keres. Boldog.

Nem igaz. A nevelő ur nem boldog, csak él.

Sokat szenvedett, eltemette az apját és jelen volt a Pirike esküvőjén is. Kapott akkor ott a templomban egy fájdalmas pillantást, mely végig hasogatta szívet, veséjét. Apai kényszerről, anyagi kérdésekről, mely bánatról, illuziók haláláról regélt ez a pillantás. Ah! Ez a pillantás majd megőrjité. Haza ment, kezébe vette, véletlenül Schoppenhauert és be sem zárta addig, míg végig nem olvasta.

Mikor befejezte, felkelt, nem érzett szív ében fájdalmat, csak ürességet, végtelen ürességet.

Nos, hát élni fog.

Élt eddig is, de nem tudta miért. Most már tudja. Az élethez való vágyakozás buta ösztön, az akarat, hogy éljünk vak vágyakozás! Nos, hát élni fog.

Míg ezt nekem szaggatottan, zavarosan kifejtette: sajnálkozva, fájdalmasan fájó érzéssel néztem.

Aztán — minden cél nélkül, csak úgy szokásból, — ellene beszéltem. Egyre jobban, lelkesebben, azt akartam, hogy magam is higgyék benne. Mert hát az élet szép álm. Valósítsuk meg, legalább törekedjünk feléje. El a hitvány külsővel, az anyaggal, törjünk az ideál felé, előre, bátran, nemesen! Tűzzünk ki magunk elé célt, magasztosat, dicsőt és dolgozzunk. Oly édes a munka, ha nemes cél vezérel!...

A nevelő ur odafordult felém:

— Igazad lehet. Azelőtt én is így tanítottam, mikor Molière »Tudós nők«-jét fejtegettem. Emlékszel? De tudod mit? Adj még egy cigarettét és hagyj engem élni.

Elpirultam.

Zavartan nyújtottam feléje a kért cigarettét és...

Eh, hát hagytam élni!

— Vége. —

Alom.

(Elbeszélés.)

III.

Elöljáró beszéd.

Aztán ne higye senki, hogy ezt én csak úgy kigondoltam. De meg azt, hogy igaz, nem azért mondom ám, hogy érdekesebbé tegyem.

Igaz, pontosan. Minden ok nélkül, de elmondom, hogy igaz. Nem válik az dicsőségünkre, de a szegényünkre sem. Ki tehet arról, hogy egy ember megszeret egy lányt, de a lány nem szereti meg azt viszont? Hogy egy ember megőrül, ki hibás? Hogy egy katonatiszt jobban tetszik egy fiatal lánynak, mint egy patyikusz, ki felelős érte?

Én nem. De így történt.

Mikor most itt piszkálok ezek közt a sárguló papírralélek között, rendezem őket, nyitogatom, bontogatom, olyan keserű hangulat fog el. Tchetek-e róla? A sors így akarta.

Biz ezt így.

Bővebb bizonyosságul hadd álljon itt, (— már csak ide írom —):

Forrásaim jegyzéke.

1. Egy napló, »nagyságos dr. Fuchs Arnold kórházi főorvos, kegyes pátronusomnak, jóltevőmnek, az igazi emberbarátnak ajánlva, Schwarcz Béla, patikáros-segédttől.«

2. Egy csomó levél; »Klein Melanie kisasszonyhoz írva, Postás Sándor, főhadnagytól.« Egyéb semmi

(Folytatása köv.)

Lázár Béla.

RELFEDZETT SZIV.

Leszely a pragai ghetóbol.

(8)

Irta: AUERBACH BERNAT.

Az öreg Korn remegő sietséggel kapott az írószerszám után, hogy Kuhék számára kiálltsa a felmentő nyilatkozatot. Azonközben Riszler egészen nekiérezkenyedve azt hajlogatta magában, hogy nem jobban törli a fejét, mikor egy öreg embernek a fájdalmából fegyvert kovácsol.

— Szót se írjon Korn ur — szólt szinte megrendülve. — Hallgasson meg előbb engemet. Azt elhíheti

nekem, hogy én nem akartam önnek fájdalmat okozni, még kevésbé tőkét csinálni az ön keservéből. Nem, ha ezt tudom, »istenlégyet« nem küldöm ide. Bocsásson meg, meggondolatlanul cselekedtem és hogy meggyőződjék afelől, miszerint nem löke csinálásról, vagy — amint ön mondá — néhány fitying megszerzéséről volt szó: azt kértem, az én jövőmnek hitelezni, és kárba vesztetnek hitt követelését visszanyerni akarja-e? Én kötelezettséget vállalok, hogy tanulmányaim befejezése után az egész követelést részletekben kiegyenlítem. De Kuh urnak erről mit sem szabad tudnia. Nekem pedig, ismétellen kérem, bocsásson meg elhamarkodott tettemért.

Korn csodálkozva hagyta félbe az írást, tekintéte kutatva mélyedt az ifju szemébe, aki nekilüzesedve és kipirult arccal ült vele szemben. Aztán letette a tollat és olyan gyöngéd, alázkodó hangon szólt, hogy egészen elfeledtette előbbi rekedtes, lármás beszédét:

— Nem csalódom, ön derék és őszinte fiatal ember. Istenem, én édes istenem, hála legyen néked, hogy valahára olyan emberrel hoztál össze, aki nem veti meg az öreg Kornt. Milyen jól esik ez nekem — Szives örömet megbocsájtok önnek, ifju barátom. Ön nem akart engem megkeseríteni. Igen, látom, szemében az én nyomorult sorsom iránt való részvét könye csillog, — nemes ifju barátom. — Örömmel mondom le minden igényemről. Sem önön, sem az öreg Kuhn nincs követelni valóm. Boldog vagyok, minő már rég nem voltam. — Mégis csak vannak jó emberek.

Riszler a szó szoros értelmében megindult a könyezésig. Belepillantott egy önmagával meghasonlott, egy kinnal és szenvedéssel eltelt lélekbe, mely egész valóját részvéttel, mély részvéttel töltötte el és az aggastyán bizonyára fölismerte, vagy érezte a rokonszenvező, igaz részvét meleg sugárzását. Fölkelt és fonnyadt, remegő kezét odanyújtotta a fiatal embernek, aki azt az őszinte tisztelet érzelmével szorította meg.

— Ha szánakozik rajtam, és valami kis barátságot érez irányomban, ne váljon meg tőlem oly hamar — szólt az öreg kérő hangon. — Hiszen felém nem jár ember, magamra hagyott aggastyán vagyok, közel való rokonok nélkül, kit messziről elkerülnek. Jól esik, ha ily viszonyok között az ember romlatlan, résztvevő lélekre akad és ne adjon ön hitelt a fölületesen ítélő világ roszt szájának: én nem vagyok rossz, érzéstelen ember. Másként fog rólam itélni, ha ismeri egész sorsomat. Kérem, fiatal barátom, ne utasítsa vissza meghívásomat, maradjon nálam ebédre, mint kedves vendégem.

Riszler örömmel maradt.

— Hogy esett az, — kérdezte Korn — hogy ön a Kuh szomszéd partját fogja és érte áldozatot is hozni kész volna. Hiszen az szerencsés ember, kevés

a gondja, s van egy leánya is, aki jóra való és szép teremfés éppen abban a korban, mint az én istenben boldogult leányom akkor volt, mikor olyan szerencsétlenül elvesztettem. A szomszéd boldog és én boldogtalan vagyok.

Erre re ndkívül csuf, keserű kifejezés illant végig arczán.

— Ő azok közül való, — beszélt tovább — akik szóra sem méltatnak, pedig szomszédom. Alig, hogy a kalapját billenti meg s ezért a megvetésért akartam magamat rajta megboszulni. Hát megbántottam őt valamivel ez életben? Miért nem kérdez, hogy eb, vagy kutya, hát hogy szolgál a sorsod, te emberkerülő szomszéd? Miért nem keres fel?

— Majd megmondom én, mi réven kerültem az öreg Kuh közelébe — szólt a kérdező. — De eiebb magyarázza meg, ha vendégét méltatja rá, mi az oka annak a mesés tartózkodásnak és félelemnek, melylyel önnel szemben viseltetnek. Ön felpanaszolja ezt — a világ bizonyára igaztalan önnel szemben, — de megvallom, előttem teljesen megfoghatatlan: miért?

— Ön meg fogja tudni fiatal barátom, már csak így szólitom, és föltételezem, hogy a rokonszenvet, melyet bennem ébresztett, barátságával fogja viszonozni.

Riszler biccentett fejével és ismét megszorította az öreg Kornnak feléje nyújtott kezét.

(Folyt. köv.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése február hó 15-én lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	8 frt — kr
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt — kr
fél évre	3 frt 50 «
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váczi körút 23. sz.

Hazai hírek.

— **A muszka zsidók és — a receptió.** Hogy kerülnek ezek össze, kérdezed nyájas olvasó. Hát nem is kerültek még eddig és hogy ne is kerüljenek, éppen ezt akarják elérni soraink. Emlékeznek még tisztelt olvasóink, hogy az orthodox iroda külön gyűjtést eszközölt az üldözött muszka hitrokonok javára és arra is, hogy az orthodox zsidóság e külön gyűjtése nem egész 20,000 frtot eredményezett, a mely összeg a pozsonyi főrabbihoz küldetett és Pozsonyban fekszik mind e mai napig. Egyszer össze is jöttek a »nagyok és igazak« (gaónim vezradikim) — mint magukat szerényen nevezik, — hogy a fölött tanácskozzanak, hogy a gyűjtött összeggel (n. b. 20.000 frttal!) merre tereljék a kivándorlások áramát. Világga is küldtek e célra két kutatót, de mi lett belőlük, azt nem tudni mind e mai napig. Fődolog, hogy míg a »zsidóságtól elszakadt idegen hitfelekezeti« (ez a hivatalos stigmája a Reich Ignác jogára alá nem tartozó zsidóknak) az ő 150,000 frtot kitevő gyűjtését rég eljuttatta oda, ahol oly nagyon nagy rá a szükség, addig az orthodoxok gyűjtése valamely pozsonyi takarékpénztárban kamatozik. És most jön a receptió. Reich Ignác nem egyszer mentette már meg a zsidóságot, a veszélyeztetett toráht (a mi mindig drága pénzébe szokott kerülni a szegény orthodoxoknak), de olyan veszedelem, a milyen most fenyegeti, még sohsem vonult fel az orthodoxok láthatárán. Recipiálni akarják a zsidóságot. Vége az orthodoxiának! Vészes hírek járnak be az országot és Reichnak mentési eszközökről kell gondoskodnia. De honnan erre a pénzt? Egy merész fordulattal rájöttek, hogy a muszka zsidókat sokkal csekélyebb baj érheti, mint a magyar orthodoxiát. Hisz azokat nem akarják recipiálni! Ergo — kérem ez nem tréfa — felvetették a kérdést, hogy a 20,000 frtot ne tartás-e itt a receptio veszedelmének elhárítására. Így kerülhetnek össze a muszka zsidók és a receptió. E sorok tán hozzájárulnak, hogy a gyűjtött pénz szerencsétlen üldözött testvéreink javára megmentessék.

Sz. M.

— **Rabbifelavatás.** Mint már említettük, az országos rabbiképző-intézet templomában f. h. 2 -én délelőtt 10 és fél órakor rabbi-avatási ünnepet fognak tartani. Négy, az intézetben végzett növendék az igazgatótanár kezéből veszi át a héber képesítőt (hattara); 77 éves, tiszteletet parancsoló tanítójuk héber beszédben rabbikká avatja és kezét fejükre téve, megáldja és elbocsájtja őket. Ezek az avatás főbb mozzanatai, amit megelőz néhány zsoltár elrecitálása, karének, egyik examinátor és egyik jelölt beszéde. A jelöltek a következők: Dr. Ungár Simon, született

Nagy-Károlyban (egy év óta Szekszárd megválasztott rabbija); dr. Spira Jakab, született Homonnán; dr. Weiszbürg Gyula, született Erdő-Bényén és dr. Venetianer Lajos, született Kecskeméten.

— **Koszoruk helyett.** Egy-egy drága, joggal siratott, tisztelet és szeretet környezte ember halálakor, a fájdalom közepette, mit a vesztesség fölött érezünk, jól esik látnunk, hogy mily szép, mily igaz viruláshoz koszoruk tetetnek ma már a derék koporsójára. Midőn 3 évvel ezelőtt »Fényes temetések« című cikkünkben és azután még több közleményben kikeltünk a fény és pompa ellen, mi zsidó temetéseknél divattá vált és különösen a koszoru kultusz ellen, mely anynyira kivetkőzteti a temetést zsidó, azaz egyszerű, és legalább a halálban az egyenlőség elvét érvényre jutató jellegéből, bizony, bizony sokan megharagudtak ránk, sőt megtörtént, hogy egy-egy család nagy haragjában vissza is utasította a lapot, mely merészkedett utálni rá, hogy 1700 esztendő óta minden temetés után a gyászolók kehelyt üritenek Rabban Gamliel emlékére, ki fejedelem létére első honosította meg a zsidóságban az egyszerű temetést és hogy az alkalmazott pompa mennyire arczal út minden zsidó tradíciót, szokást. Most már konstatalhatjuk: érdeemes volt küzdenünk. Nem csak azért, mert a lábra kapott pompát mindinkább mellőzik, de azért is, mert az eddigieknél végtelenül becsesebb koszorukat raknak le a drága halott koporsójára, tartós koszorukat, miként szegények és árvák megszámlálhatlan áldást mondanak. A minap elhunyt derék Guttman Ignác (a Guttman és Wahl cég főnöke) emlékére, mert a család a nemes elhalalozott szellemében a koszoruk mellőzését kérte, hozzátartozói, tisztelői 1000 frtnál jóval nagyobb összeget adományoztak különféle jótékony célokra »koszoruk helyett.« És most, hogy ismét a fővárosi polgárság egyik legjobbjá és legiszteletesebbje: Holitscher Manó tőzsdetanácsos hunyt el, a nagy és előkelő család részéről kiadott gyászlap ismét »virágadományok mellőzését« kéri, mert így akarta ezt a nemes elhunyt. És a »Pester Lloyd« hasábjában máris egész oszlopokban jellennek meg a koszoruk helyett tett jótékony adományok, ismét csak a nemes elhunyt szellemében. Áldás emlékére a jónak és igaznak, ki így intézkedett, és áldás a nemesekre, kik kedvesüket gyászolva, emlékének jótéteményekkel áldoznak.

— **Uj zsinagóga és iskola Szabadkán.** Már régóta vajudott a szabadkai hitközség az új templom építésének ügyével, de mert elegendő anyagi erővel nem rendelkezett, nem foghatott hozzá a szép terv kiviteléhez. A bajon Geiger Adolf, ottani nagybirtokos segített, még pedig úgy, hogy a templomépítés ezéjaira átengedte a főtton levő nagy telkét, melynek értékét hites becsüvel 22,000 frtban állapították meg, 10,000 frtéért, mely összeg kisebb részletekben lesz törlesztendő és

ezen felül még 40.000 téglát ajándékozott az építéshez. E nemeslelkűség lehetővé tette, hogy a hitközség mehozhatta a határozatot, hogy a jövő hónapban bleepap az új zsinagóga és iskola építésébe.

— **Esküvő.** Friedrich Tódor dr. a P. Lloyd belső munkatársa, ki lapunk olvasói előtt is kedves emléken áll, Pick Elza k. a.-t Gerő Lajos drnak, a »Pallas« igazgatójának leányát, a dohány-utcza templomban f. hó 7-én mennyezet alá vezette. A választás, mit Hirsch bárónak a nőtlenséghez kötött magántitkári állása és jegyese közti tett, — miről annak idején megemlékeztünk — most már teljesen befejezett tény. Az esküvőre összesereglett nagy közönség mind szerencsésnek találta a választást. A fiatal párhoz Kobu Sámuel dr. megkapó szépségű beszédet intézett.

— **Az egységes középiskola enquettjére,** melyet Csáky gr. minister f. hó 15-ére hitt össze, Kármán Mór és Alexander Bernát is részt fognak venni. A meghívott 22 tag között ott találjuk az egyetem és műegyetem rektorát, Schwarcz Gyulát, Felmér Lajost, Beöthy Zsoltot, Heinrich Gusztávot, szóval a tanügyi világ legelőkelőbbjeit.

— **Unificatio.** Reichard S. dr. S.-A.-Ujhelyről ily című cikket küldött be hozzánk, mely azoknak álláspontjával foglalkozik, akik a zsidó felekezet egyenjogusításától azért fázna, mert azt hiszik, hogy általa a felekezeti pártáryalatok egygyé olvasztatának és így az egyes pártok vallásos érzelmeikben és vallásos meggyőződéseik érvényesítésében sértve, vagy akadályozva lehetnének. A cikk írója szerint, ami különben a mi nézetünk is — az egyenjogusításnak az unificálás nem szükségképpen való következménye. Hazánk bevett felekezetei között is van erre praecedens. Az 1868. IX. t. cz. szerint a gör. kath. egyház — bár bevett — még; nyelvi különbségek miatt is megállhat külön részekre szervezkedve és e törvény szellemében a főrendiházban szintén külön képviselote van. Maga az idézett törvény mondja, »hogy a görögkeleti vallás egymástól független, két egyház tartományra van elválasztva és számukra az 1848. XX. tcz. 8. §-ban biztosított önkormányzati jog külön gyakorlása fentartva.« Az unificálás tehát nem lehet oka az egyenjogusítás ellenzésének. Ha van más ok, tessék azzal előállani, joggal el lehet várni a nyilatkozást. Azoknak, kik a vitálsnak általuk is elismert jog kivását elhatalasztani akarják, nem szabad kitérniök az elől, hogy eljárásuk indokait föltárják, különben — mondja a cikk írója, mint azt multheti vezérközleményünk is hangsúlyozta — minden bajért, hátrányért és rövidségért, mi a felekezetet érheti, a közvélemény öket fogja elítélni és felelőssé tenni.

— **A színházakból.** A népszínháznak két kasszadarabja is van egyszerre. Az egyik a »Kis madaram«, mely Gerő Károly tollából került ki, egészséges nép-

humorával a népszínházban rég nem látott derűtségnek rakta meg a tartós fészket; a másik a »Kis molnárné« operett, melynek dallamos verselésével és finom ötletes jeleneteivel Radó Antal dr. csinál galibát — a népszínház kassájának. — A gyermekszínházban pedig Komor Gyula dr. »Jégkirálynő«-je szerez kedves órákat az apró emberiségnek. — Mind ahárom szerző lapunk munkatársa.

— **A fővárosi szegény gyermekkert-egylet** menházi alapja javára f. hó 20-án művésztételylyel egybekötött táncszételyt tart. A művésztételyen Vasquez Molina grófnő, Fáy Szerén, Hegyi Aranka, Kulifay Izabella és Ney Dávid fognak szerepelni. A sok kellemeset ígérő multság jegyei igen kapósak.

— **Halálozás.** Steiner Lázár dr. Somogy vármegye csurgói járási kir. állami tanítóképzői, főgymnáziumi stb. orvos, ki az ottani betegsegélyző egyletnek és iskolaszéknek elnöke volt a szabadságharcban mint honvédtüzértiszt vett részt, f. hó 6-án 63 éves korában hosszú szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése igen nagy részvét mellett f. hó 7-én ment végbe. Halálát a kiterjedt Szabados családon kívül sok jó embere gyászolja.

— **Hitközségi élet Fiumében.** A magyar tengerpartról írják nekünk a következőket: A fumei izr. hitközség január hó 31-én tartotta meg tisztújító közgyűlését, mely alkalommal megválasztották elnökké Mandolfo S. L.-t, I. alelnökké Sachs Henrik dr.-t, II. alelnökké Neuberger Ármint. Az előjáróság tagjai a következők lettek: Bergl Gyula, Brüll Sándor, Hartmann József, Kemény Dezső, Kohn Zsigmond, Maitersdorfer Henrik, Neumann Károly, Rosenberg Felix, Singer Mór. — Az előjáróság programjába vette, hogy az immár 150 tagból álló községet a magyar hitközségek mintájára szervezi, az alapszabályokat elkészíti, a szükséges hitközségi közegeket megfogadja és a templom-építés ügyét dülőre viszi, aminek szükségét a hitközségi tagok élénken érzik. Az előjáróságba vetett bizalom e szép program megvalósításával még csak emelkedni fog

— **Zsidó nyomok Erdélyben.** Már a Kohn Sámuel dr. »Zsidók története Magyarországon« című műve úgy említi Erdélyt, mint a zsidók ősrégi lakóhelyét. E felfogást, mely a »Tolmács« helynévhez fűződő mondán is épül, megerősíti egy Alsó-Fehérmegye Iszánlak községének határában talált agyagtábla, melyre a minap bukkantak. Ez az agyagtábla — mint lapunk egy barátja közli — 14. cm. félátmérőjű. Középső részét egy fa foglalja el domborművű kivitelben; mellette két hosszuszakállu zsidó típusu alak áll. A fa tövébe két keresztbe tett csont és egy halálfo van vésve. A tábla jobboldali részét a hatágu héber csillag, baloldali részét pedig oltár foglalja el, melyen az áldozati láng ég. A tábla kerületét kilencz primitív kivitelű emberfej képezi és aljába e szó van vésve: »IVDIA«. A kép

megfejtése az archaeologusokra vár. A »IVDIA« felirat azonban biztos fonál a történész kezében, mely Erdélyben a zsidók nyomára egész a római uralomig visszavezet.

— **Pozsonyi hírek.** Levelezőnk írja: Roth József kir. tanácsos, tanfelügyelő az e hó 12-én megtartott városi közigazg. bizotts. gyűlésen a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg az itteni orth. izr. kereskedelmi és polgári iskola oktatásánál tapasztalt alaposágról, dicsérőleg szólott a helybeli kong. izr. elemi iskoláról, melynek jelenlegi ideiglenes elhelyezésével nincs ugyan teljesen megelégedve, de reméli, hogy a kongr. izr. hitközség oda fog hatni, hogy már legközelebb alkalmas helyiségekkel bírjon. Ezen iskola igazgatójáról, Buxbaum Henrikről, felemlíti, hogy 40 évi működése alatt hervadhatlan érdemeket szerzett magának és az ez idő folyamán magán szorgalomból megtanult magyar nyelv oktatása közül dicséretre méltó tevékenységet fejtett ki. — A Toldy-kör pénztárosává dr. Neumann Jozsefet választották meg. — A zsinagóga építését engedélyező tanácsi végzés ellen, a kath. hitközség a miniszteriumhoz felebbezett. — Mult hó 19-én volt a »Készáv Szofer« halálának évfordulója, mely alkalmából Schreiber B. főrabbi, apja emlékére rendkívüli szép előadást tartott, idézve a megbeldogultnak híres responzumaiból. — A congr. izr. fiu és a mindkét hitk. közös leányiskola fenntartásáta tett Toldes-kó Ármint-féle alapítvány gondnoksága kérelemmel fordult a városhoz, hogy a »Pálffy kert«-ben, az építendő alreális iskolai épülethez telket engedjen át. E kérelmet az e havi közgyűlésen fogják tárgyalni. — Kassovitz Dávid dr. itteni vasuti orvosról a fővárosi napilapok tévesen közölték, hogy a magyar nyelv nem tudása miatt állásáról felmentették, mert nevezett, ki e minőségben az 1866 hadjárat alkalmából legfelsőbb elismerésben részesült, hivatalát magyar nyelven vezette és nem is teljes felmentéséről van szó, hanem a vasuti hálózat kibővítése által megszorították hatáskörét és ennek folytán 200 frttal kevesebbet kap.

— **Orgona-avatás.** Kecskemétről jelentik nekünk, hogy az ottani tágas és stilszerű zsidó templomban, mely vidéken párját ritkítja, a napokban avatták fel a diszes remekművű orgonát, mely a bejárat fölötti csarnokban van elhelyezve. Az orgona felépítését különösen Moor Mór főkantor sürgette, lehetővé pedig a hitközségi tagok áldozatkészsége tette. A felavatásra a tágas templom színültig megtelt, az ünnepélyt Barány József dr. főrabbi lendületes beszéde nyitotta meg. Utána a főkantor s az általa betanított deák-kórus énekelt orgona kíséret mellett.

Külföldi hírek.

— **Hirsch báró az argentiniai gyarmatosításról.** Külföldi lapok a jótékonyág fejedelmének argentiniai kolóniáiról mostanában több aggodalmat keltő közleményt bocsájtottak világra. Legutóbb a »Temps«-nek egy Buenos Ayresből keltezett levele festette kétségbeejtőnek a kitelepített orosz zsidók helyzetét. Az »Eclair«-nak egyik szerkesztője, hogy a sok mende-mondát igaz értékére szállítsa le, fölkereste a bárót és az argentiniai gyarmatokra vonatkozólag tőle magától kért felvilágosítást.

A felelet a következő volt:

»A mende-mondák, melyeket az imént sorolt fel előttem, teljesen légből kapottak. Argentína köztársaságába én tizenhatezer kívándorlót szállítottam és Argentína kormányával folytatott tárgyalásaim csak időre-órásra szakadtak meg. E tárgyalásainkból elmondok önnek egyet-mást, és ön hamarosan be fogja látni minden híresztelés tarthatatlanságát. Löwenthal dr.-t küldtem Buenos-Ayresbe, hogy a földvásárlás ügyét rendbe hozza. De megbizottam nem jól végezte dolgát. A nála jelentkezett munkásokat éppenséggel nem fogadta szívesen és a zsidó szövetség fejeivel nem tudta magát megértetni. Löwenthal dr.-t megbiztam, hogy két millió am. hold földet szerezzen meg. Ajánlatomat a kormány nem napolta el, de ilyen nagy darab földről nem akart lemondani és csak öt millió am. hold föld átengedése mellett foglalt állást. Ez a való tényállás. Láthatja, hogy nincs okom sikertelenséget panaszolni föl és csak Goldsmidt örnagynak Buenos-Ayresbe való érkezését kell bevéárom, aki gyarmatunk élén Löwenthal dr.-t lesz pótlendő, hogy a tárgyalásokat az argentiniai köztársasággal végleg befejezzük.

Azt állították, hogy az első gyarmatosok a földmivelés megkezdéséhez szükséges ismereteknek teljes híján voltak. Ebben mindenestre van valami igaz is. Könnyű volt előrelátni, hogy a bevándorlók megérkezésük után az első két hónapban nem sokat tudhatnak a földmiveléshez. De a nagy idomulási képességnél fogva, mely a zsidó népnek tulajdonsága, a gyarmatosok csakhamar beletanultak új hivatásukba és ma már ép oly dolgozók és ügyesek, mint a más felekezeti gyarmatosok.

A »Temps« párisi levelezője, azt akarja elhitetni olvasóival, hogy az argentiniai gyarmatosítás tervét egészen elejtettem, Ebben alaposan téved. Buenos-Ayres tartományában

most a következő kolóniáim vannak: a »Mauritius«, 80,000 hold területen, a »Mozes Will« 40,000 hold területen és e kettővel határolsan még egy harmadik telepem van 20,000 hold területen. E gyarmatokat a kolonisták tulnépesítették a »Jewish colonisation society«-re való tekintetből, mely ez évben 15-20000 zsidót küld ide, legközelebb újabb földvásárlásokat kell megejtenem.

Amit a Buenos-Ayresi bizottság feloszlásáról mond, arra kurtán adhatom meg a választ: Az a bizottság soha nem is létezett!

Beláthatja ezeknél fogva, hogy a hamis hírek csak egy diplomáciai ügyvivő ügyetlenségének tudhatók be, aki az argentiniai sajtótól elfordult és a hamis legendákat az európai sajtóhoz juttatta. Az argentiniai köztársaság a mi gyarmatosításunkkal szemben telve van jóindulattal és távol áll attól, hogy alkudozásait vélem megszakítsa.

— **A schlezvig-holsteini rabbi utódja — magyar.** Előző számunkban írunk Loeb dr.-ról, Schlezvig és Holstein főrabbijának elhunytáról, ki egyszermind Altona főrabbija is volt. Mint most megbízható forrásból értesülünk, a Loeb dr. halálával megürcült rabbiszék már nem árva. Magyar ember kerül beléje: Rosenfeld József dr. orosházi rabbi személyében, akir a diszes állásra f. hó 10-en nagy szótöbbséggel választottak meg.

— **A külföld az orosz zsidókért.** Wormsból írják, hogy Alsheimban az orosz zsidók segélyezésére társulat alakult, melynek élén a polgármester és helyettese mellett a helybeli kath. és evangélikus lelkészek és az izr. hitközségi elöljáróság állanak. A társaság által megindított gyűjtés szép eredménnyel járt. — Stertintből is hasonló megkapó hír érkezik. Itt az orosz zsidók számára való adakozásra a város polgárságát meleg hangu kiáltványban szólították fel, melyet a rabbi mellett a kath. plébános és az evang. lelkész is aláírt.

— **Nemes tettért nemes tett jár.** Nordstettenben, egy kisebb németországi városkában Auerbach Bertholdnak, — kiről éppen jelen számunkban talál az olvasó egy kis megemlékezést, — szülőhelyén Ginter lelkész tanfelügyelő a napokban ülte lelkészi működésének negyedszázados jubileumát. Ez alkalomból a nordstetteni izr. hitközség szegényei számára is 200 márkát adományozott. A hitközség e szép tettet azzal viszonzotta, hogy az ev. lelkész adományát megkésztette, s abból nevére szegény-alapítványt létesített, melynek kamatait évenként a jubiléus nap fordulóján fogják a város szegényei között kiosztani.

— **20,000 font sterlinges hagyomány** Lewin Efraim Londonban 1881-ben történt elhalálása előtt 20,000 font sterlinget rendelt hagyományul a londoni zsinagógák számára olyan kikötéssel, hogy míg nővére Lewin Mária él, a haszonélvezeti jog őt illeti. Lewin Mária — mint Londonból írják — a múlt hó végén meghalt s most a 20,000 font sterlinges hagyomány a londoni zsinagógák közt felosztásra kerül.

— **Diszpolgár — rabbi.** Oppelnból jelentik, hogy az izr. hitközség rabbija a napokban ülte meg születésének 80-ik évfordulóját. E napon a hitközség nagy ünnepségeket rendezett a jubiláns tiszteletére s a város azzal tisztelte meg a zsidó polgárság agg lelkipásztorát, hogy örömnapijára diszpolgárrá választotta meg.

— **Orosz zsidók Amerikában.** New Yorkban az ottani zsidóság színejavából Schiff H. Jakab az ismert filantrop, elnöklete alatt a lefolyt évben társulat alakult, mely az orosz zsidó bevándorlókat a köztársaság belső részeibe és olyan helyekre szállíttatja, a hol megfelelő kenyérkeresetre találhatnak. A lefolyt évben a newyorki kikötőben havonta átlag 7500 menekülő, tehát mindössze 90,000 szállott partra. Ezek a társulatra olyan terheket róttak, hogy további működése biztosítására kénytelen volt a közadakozást venni igénybe. A fölhívás meg is találta útját a jó szívekhez felekezeti különbség nélkül, mert a szerencsétlenek számára néhány nap alatt 73,000 dollár (mintegy 150,000 ft) gyűlt össze.

— **Németalföldi kitüntetés.** Amstresdamból írják, hogy a kitályzó Granade J. H. ottani lakost, a németalföldi oroszlanrend lovagjává nevezte ki.

— **A becsületrend új lovagjai.** Aron S C-t és Benda A-t, mint Párisból jelentik, a köztársaság elnöke a becsületrend lovagjaivá nevezte ki.

— **A berlini zsidó kórház** kiadásai a folyó évre az előző évinél 50,980 márkával nagyobb összegben vannak előirányozva.

— **Kitüntetés.** Gluge drt, az ismert nyugalomba vonult belga orvost és orvosi szakírót, aki jelenleg Nizzában időz, az orvosi akadémia 50 éves jubileuma alkalmából a Lipót-rend commandeurjévé nevezték ki. Gluger dr. Belgiumban állítólag az egyetlen zsidó, ki ez érdemkeresztnek tulajdonosa.

— **Weisweiler báró** — ki mint a Rotschild ház képviselője a párisi és madridi Weisweiler és Bauer bankház élén állt — mint Párisból jelentik, 78 éves korában meghalt. Spanyolországban a vasut és közlekedés fejlesztése érdekében sok jó szolgálatot tett, amiért az udvarnak egyik kedves embere volt. Ravatalánál a zsidó hithez való ragaszkodását és nagy jótékonyágát Zadoc Kahn, a francia nagyrabbi és Rotschild Alphons báró méltatta.

— **Új zsidó kolonia-terület.** Egy londoni értesítés szerint a newyorki, odessai és londoni segélybizottságok Rotschild Edmund bárónak közvetítésével Palestinában a Tiberias tóól keletre mintegy 60 kilométernyire 40,000 márkáért nagy darab földet vásároltak. A kiterjedt földdarabot orosz zsidókkal fogják betelepíteni.

— **A prágai keresk. kamara** reichsrathi képviselőjévé Zucker drt, az ismert volt zsidó képviselőt választották meg.

— **Bulgária nagyrabbija — visszavonul.** Dankovitz dr. Bulgária nagyrabbija, ki 3 évvel ezelőtt Jellinek dr. bécsi hitszónok ajánlata folytán jutott ezen állás hoz, a bolgár zsidóság között lábbra kapott torzalkodások folytán megvált állásától. Dankovitz büne ellenpártja szemében az volt, hogy a bolgár zsidóságot moderu községi szervezettel akarta ellátni.

HIRDETÉSEKET

felvesz az »Egyenlőség« kiadóhivatala.

Vácziórat 23. szám.

Minden VÉGELADÁST

felülmul olesóságban

saját gyártmányunk.

Arjegyzéke :

1 drb	creton paplan	— — — — —	1.70
1 »	vörös nouge paplan	— — — — —	2.—
1 »	satin cachemir paplan	— — — — —	3.40
1 »	atlasz cachemir paplan	— — — — —	4.50
1 »	atlasz paplan	— — — — —	8.50
1 »	tengerifü matracz	— — — — —	3.50
1 »	tengerifü matracz 3 részben	— — — — —	4.50
1 »	lőszőr matracz	— — — — —	10.—
1 »	lőszőr matracz 3 részben	— — — — —	14.—
1 »	ruganyos ágybetét	— — — — —	10.—
1 »	ruganyos matracz	— — — — —	14.—
1 »	szalmazsák	— — — — —	2.—
1 »	ablak tunisz-függöny	— — — — —	2.80
1 »	asztal, 2 ágyterítő ripsz	— — — — —	3.60
1 »	asztal- 2 ágyterítő bourel	— — — — —	7.—
1 »	asztal- 2 » » prima	— — — — —	9.50

Szőnyegek dus választékban, méterje 24 krtól feljebb

GICHNER SIMON ÉS FIA

paplan és matracz-gyárosok

Budapestben, VII, Erzsébet-körút 22. sz.

A »Magyar-francia biztosító részvény-társaság«-nak lapunk jelen számához mellékelt felhívását, áttekintő és biztosítási ajánlati ívet tisztelt olvasóink figyelmébe e helyen is melegen ajánljuk.

»THE GRESHAM« életbiztosító társaság Londonban. E társulat évi jelentése, mely az 1891. június hó 30 án befejezett 43-ik üzletéről szól, és a részvényesek 1892. évi január hó 26-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván. következő főpontjait közöljük. Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A lefolyt évben a társasághoz 7589 biztosítási ajánlat érkezett 61.372.000 frankra, melyek közül elfogadtatott 6628 db. 52 117,400 frank biztosítási összeggel és erről a megfelelő számú kötvény ki is állítottatott A díjbevételek, levonva a visszabiztosításért fizetett összeget, 15.999,976 frank 02 cts-ra rugtak, amiben az 1.831,148 frank 75 cts-ot tévő első évi díjak befoglaltatnak. A kamatszámra mérlege 4.725,285.94 frankot tett, és a társaság évi jövedelmét a díjbevételekkel együtt 20 725,258.96 frankra emelte. A társaság az elmúlt évben 8 849,176 frank 87 cts-ot utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek; lejárt kiházasítási és vegyes biztosításokra kifizetett 1.212,730 frk 48 cts-ot, és kötvények visszavásárlására 1 339,855 frk 31 cts-ot adott ki a társaság. A biztosítási és járadékkalapok 6.036,893 95 frankkal gyarapodtak Az aktívák főösszege az üzletév végével 117.550,796.67 frankra emelkedett. Tőkebefektetések: 1.480,098.65 frk angol állami papirokban, 539.819 75 frk az indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 17.487,539 80 frk idegen államok értékpapiraiban, 1.248,611.56 frank vasúti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 56 millió 261,715.62 vasúti és egyéb kölcsönkötvényekben, 16 millió 680,363 54 frank a társaság ingatlanaiiban, ezek között vannak a társaság budapesti és bécsi háza, 5.333,984.48 frank jelzálogokban és különböző értékekben 18.518.663.27 frank.

A magyar általános takarékpénztár részvénytársaság 1891-ik évi mérlege a következő számadatokat mutatja ki: *Vagyon:* Pénztár-számla 93.836.56 frt, váltó-számla 1.364,273.54 frt, értékpapírok 235.601.45 frt, értékpapírok függő kamatai 5288.34 frt, előlegek értékpapírokra 575 313.04 frt; különféle adósok 78,831,95 frt, biztosítéki letétsszámlán 15.890.50 frt, követelés a sorsjegy-osztálynál 565.943.97 frt, összesen 2.934.979.35 frt — *Teher:* részvény-alap tőke 1.00.000 frt, tartalék-alaptőke 52.772.36 frt nyugdíj alaptőke 6306.44 frt, betétek 1.737,883.71 frt takarékjegyek 356 10 frt, fel nem vett osztalék 131 frt, alapítói fel nem vett jutalékok 114.90 frt, alapítók számlájának egyenlege 19.76 frt, óvadék-számla 15.890.50 frt, különféle hitelezők 12 307,08 frt, átmeneti kamatok 13 663.69 frt, tiszta nyereség 95 536.81 frt, összesen 2,934.979.35 frt. Az igazgatóság a közgyűlésnek javaslatba hozza, hogy a kimutatott 95,533.81 letéti tiszta nyereségből a rendes tartaléktőkének 4665 frt 30 kr. dotálása után, a

mely így 57.437.96 frtra emelkedik — az 1891-iki részvénytársaságok 7 frttal az alapítói igazolványok pedig darabonként 93 krral váltassanak be. A kiosztandó tiszta nyereség tehát 7.93 százalék. A lefolyt üzletév jövedelméből ezenkívül a sorsjegyosztály részére még egy nagyobb összeg, mint átmeneti kamat- és tartalékfelesleg vételettel figyelembe, melynek felhasználása a jövő évek számára tartatott fenn.

Fogorvos BARNÁ Budapest, IV. kerüle Váci-utca 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

Ifjabb Nagel Ottó
könyvkereskedésében
Budapestben

(Museum-körut, a Nemzeti színházban)
megjelent és kapható:

Orvosi, gyógyszerészi és természet-tudományi művek.

Vázlatok a minőleges vegytani elemzés gyakorlati tanulmányozásához.

IV. kiadás. Szerkeszti **Thau Károly dr.** — 50

A esillagászat eleme. A középiskolák felsőbb osztályai számára és magánhasználatra. Irta **Inczedy Dénes.** — — — 1.—

Utasítás a birói és rendőri **hullavizsgálat** körül követendő eljárás iránt — — — 15

Orvosi compendiumok.

I. kötet. **A kórodai diagnostika zsebkönyve.** Müller és Szeifert után írta **Purjesz Zsigmond dr.** Ára kötve — — 1.40

II. kötet **Utmutató a szemészetben. I.** Irta **Csapodi István dr.** Ára kötve — 1.60

III. kötet. **Utmutató a szemészetben. II.** Irta **Csapodi István dr.** Ára kötve — 2.—

IV. kötet. **Az altató szerekéről.** Irta **Abonyi Lajos dr.** Ára kötve — — — 1.20

V. kötet. **Méregtan.** Kobert és Werber után írta **Lányi dr.,** átúzte Bokai Árpád dr. 2.50

VI. kötet. **Törvénytörési orvosszakértői eljárás.** Irta **Földváry Elek dr.** Második kiadás. Ára kötve — — — 3.40

Látáspróbák. Irta **Csapodi István dr.** —.80

Mindennapi sebészet. Irta **Wein dr.,** I, II. Ára — — — — — 9.—

»Jó egészség.« Népszerű higiénia. Irta **Os-váth Albert dr.** — — — — — .32

A roncsoló toroklobra vonatkozó kormányrendeletek. Összegejtötte **Lőrinczy dr.** Ára — — — — — .30

LÖFLER fogorvos Budapest Váci-utca 25
Rendel 9—5.

Pályázat.

A nyir-bátori izr. anyakönyvi kerületben az **anyakönyvvezetői állás** 1802. évi április hó 24-től betöltendő.

Ezen állásra csak okleveles izr. tanítók pályázhatnak, kiknek a vallás és a héber nyelvben való tanításra kellő képesítésük van és a magyar és német nyelvet teljesen bírják.

Iskola felállítása esetében köteles az anyakönyvvezető az oktatást mint főtanító vezetni.

A betöltendő állással következő illetmények járnak: **400** frt évi fizetés és az anyakönyvvezetésből eredő jövedelem, mely körülbelül **300** frt.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy képesítésükről, valamint koruk, családi állapotuk és eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket f. évi **márczius hó 15-ikéig** az alulírt előjárósághoz beküldeni sziveskedjenek.

Nyirbátor, 1892. február hó 8-ikán.

A nyir-bátori izr. anyahitközség előjárósága.

Pályázat.

A gyulafehérvári statusquo ante izr. hitközségben f. évi május 1-sejétől a következő állomások betöltendők:

1. Az előimádkozói állás (שׂוֹמֵר יְקוּרָא), melyet csak csengő tenor hangon kívül zeneiképzettséggel is bíró pályázó foglalhat el, hogy a chorussal közreműködhessek. Az állomással évenkénti **400 frt.** szabad lakás s szokásos mellékjövedelem jár.

2. Templomiszolga (שׂוֹמֵר), kinek metszőnek (עוֹפֹת יְהוּדָה) jó bassistának kell lennie, és a pénzbeszedést el kell látnia. Ezen állomással évenkénti **350 frt.** szabad lakás s a szokásos mellékjövedelem jár.

3. A szentgyefei szolgálai állomás (חֲבֵרָא שׂוֹמֵר) Az illetőnek a kórodában is szolgálatot kell tennie, ebben a betegek ápolását ellátnia (amiért külön szabályzat szerint díjaztatik) s végre a chorus közreműködésére is képzettséggel kell bírnia, mely állomáshoz évenkénti **300 frt** és a kóroda épületben szabad lakás kötve van.

Pályázók felkéretnek, miszerint 3 elismert rabbitól képességi bizonylatokkal (הַבְּלִיָּה), ugyszintén feddellen magaviseletökrööl szöölö bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket, a családi állapot, kor és eddigi alkalmaztatásuk kitüntetése mellett, f. évi **márczius hó 30-ikéig** az alulírtelnökséghez beküldeni sziveskedjenek.

Próbaelőadásra csak a meghívottak engedtetnek, az utiköltségek pedig csak a megválasztottnak térítletnek vissza.

Gyulafehérvár, 1892. február hó 8-án.

Az elnökség:

Duldner Ignác,

hitk. jegyző.

Jónás Adolf,

hitk. elnök.

Pályázat.

A mármaros-szigeti izr. szefárd hitközségben évi **600 frt** fizetés és szokásos mellékjövödelmekkel javadalmazott **kántori állásra** ezennel pályázat nyittatik. Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy zenei képzettségükrööl, eddigi működésükrööl, erkölcsi viseletükrööl, életkoruk és családi viszonyaikról szöölö bizonyítványaikat f. évi **márczius hó 10-ikéig** alulírottához küldjék be.

Próbaelőadásra csak a meghívottak bocsájtattnak; utiköltségre csak a megválasztott emelhet igényt.

Kelt M.-Szigeten, 1892. február 9-én.

Mandel János,

hitk. elnök.

Pályázat.

A szarvasi izr. hitközségnél 1892. május 1-én **350** frt évi fizetéssel, szabad lakással, fél **שׂוֹמֵר** és szokásos mellékjövödellemmel javadalmazott **előimádkozói állás** betöltendő.

Kivántatik, hogy az illetö korszertü előimádkozó **שׂוֹמֵר וְבִידֵק וְקוּרָא** és kellö jártasságú **מִוֵּהַל** legyen.

Magyar honosság, képzettség, eddigi működés, életkor, családi viszonyok és vallásos, erkölcsi előéletet igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények 1892. évi **márczius hó 15-ikéig** Kohn Ignác cultus-elöjáróhoz küldendök be.

Figyelmeztetnek a pályázók, hogy a próba előadásra a meghívottakon kívül, mások zemm-szin alatt nem bocsáttatnak, és csakis az állást elnyerőnek térítetnek meg az uti költségek.

Szarvas (Békés m.) 1892. február 8.

Glikk Zsigmond, Dr. **Szemző Gyula.**
hitk. jegyző. hitk. elnök.

Pályázat.

A dömsöd-dabi izr. hitközséknél (Pest m.) üresedésben levő, 260 frt évi fizetéssel, továbbá szabad lakás, két öl tűzifa, egész sechila két mézárszékben, adómentesség és a szokásos mellékjövdelemmel díjazott kántori állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Az állomás f. é. május 1-én töltendő be s pályázóktól megkivántatik, hogy שׂן ימין legyenek.

A szükségelt okmányokkal felszerelt kérvények — melyekben az életkor és családtagok száma is feltüntetendő — f. évi márczius 15-ig alólírott hitközségi előjárósághoz küldendők be. Próbaelőadásra csak a meghívottak bocsáttatnak. Utiköltség nem térítetik meg.

Kónyai Ede **Sonnenschein Lajos**
hitk. jegyző. hitk. elnök.

47/1892. sz.

Pályázat.

A szegedi לִיבֶרֶר-nál egy שמש állás (ליברער) betöltendő. Évi lizetés 600 frt. megfelelő lakás, fűtés és világítás. — Köteles a חברה שמש szolgálatához tartozó teendőket végezni és a pénzbeszedést ellátni.

Pályázótól megkivántatik, hogy életkora 40 éven túl ne legyen és községekben már alkalmazva volt; a magyar nyelv birása szóban és írásban. A kik mint חברה שמש működnek, előnyben részesülnek.

Kellően felszerelt folyamodványok, melyekben a családi állapot is kitüntetendő, f. hó 29-ig — a ק"ה előjárósághoz czimezve — küldendők be. Az állás egy próbaévre töltetik be és azonnal vagy legkésőbbén folyó évi április 1-sején elfoglalandó.

Kelt Szegeden, 1882. február hó 8.

A Chevra-Kadisa előjárósága.

Karlsbadi czipó-különlegességek!

KAJÁRI DEZSŐ

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCZA 8.

Ajánlja

karlsbadi czipóraktárát

urak, nők és gyermekek részére,

továbbá a legjobb téli czi-

pók oroszok posztó, és

filcz czipőit, **parafa**

talppal érzékeny és kényes lábra. A legki-

tünőbb **koresolya-czipőket**, valódi **viz-**

mentes bagaria és **halina eszímákat**,

a legújabb **mikado** reggeli filcz czipők al-

kalmi ajándékoknak igen czélszerűek.

DOROTTYA-UTCZA 8. SZAM.

BUTOR

részletfizetésekre

Ehrentreu és Fuchs testvéreknel kapható

Andrássy-ut 41. sz.

Kohn Arnold

gazdag sarkóraktárát
(Váczikörut 14, szemben az Andrássy-
ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sarkó állítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a cég jó hírneve.

— Szombaton és ünnepe napokon zárva. —

BIEBER ANTAL
tea- és rumkereskedése
BUDAPEST
kerepesi-ut 6. sz. a «Pannónia»
szállodával szemben, —
mint kiválóan különlegességi üz-
let ajánl egyenesen importált
kinai és orosz karaván-teát
Valódi jamaikai rumot,
Cuba- és brazíliai rumot,
legfinomabb faju kávékat, u. m
Ceylon-, Cuba-, Menado-, Java
Mocca-kávét, stb.

Negy 1/4 kilos csomaggal a legolcsóbb árak szerint
bérmentve.

Belföldi. kőbányai saját termésű és külföldi boro-
kat, magyar és francia cognacokat leghíresebb gyá-
rakkól, likőrök kőbányai kiviteli palaczkereket, tea-sütemé-
nyeket, chokoladet francziát, Suchard stb. s sok más szük-
ségleti czikkeket a legjobb minőségben a legolcsóbb napi
árfolyam szerint.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

Univ. Med. Dr. **RENNER**
vizgyógyintézete
Budapest, VII., Valero-uteza 4. sz.
Az intézet, (mely az 1872-iki év óta) fennáll, a
Hidrotherapia minden modern eszközeivel van
ellátva. Ugyanott a természetszerű kezelés mellett
sikerrel gyógyíthatók:

1. **A különféle hátgerincz és ideg-
bajok,** Hysteria, Hypochondria, Melan-
cholia, álmatlanság, fejfájás stb.
2. Szédülés, vértorlódás, vérszegénység,
hőszám-zavarok, **nemi bajok** és **általá-
nos gyengeségek,** midőn ezek minden
egyéb szer hatásával daczolnak.
3. Gyomorbelhurut, székrekedés, a belek
renyhése, puffadtsága, hasbeli pangása stb.
4. Rheumás bajok.

Télen igen czélszerű berendezés.
Árak mérsékeltek. Prospectus kívánatra.
Beutakók és bejárók felvétetnek.
TELEFON 1049. 24-9

A Pannónia gőzmalom társaság Budapestén

a szükséges husvétli lisztminőségeket

a budapesti gőzmalmok eredeti lisztszámainak megfelelőleg

a helybeli rabbinátus elnöke, főtisztelendő Brill Sámuel L. ur és tisztelendő Pollák Lipót ur

SZIGORU ELLENŐRZÉSE

mellett gyártja és szives megrendeléseket a legjutányosabb napi árak mellett fogatosít

Czim: Pannónia gőzmalom Budapestén.

A magyar országos központi takarékpénztár XX. rendes közgyűlését

1892. évi február hó 21-én délelőtti 11 órakor az intézet helyiségében (VI., Deák Ferencz-
uteza 7. sz. I. em.) tartja meg.

N A P I R E N D:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapítása, nyeresemény felosztása és a kifizetés iránti határozathozatal.
4. Két igazgatósági és három választmányi tag választása.

Azon t. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek részve-
nyeiket az alapszabályok 24. §-a értelmében*) folyó évi február hó 18-án déli 12 óráig az intézet pénz-
táránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésükre álland.

AZ IGAZGATÓSÁG.

*) 24. §. Közgyűlésben résztvehetnek mindazon részvényesek, kik három nappal a közgyűlés
megtartása előtt, a le nem járt szelvényekkel együtt, oly részvényt tesznek le a társulatnál, mely legalább
két hóval előbb iratott a letevő saját nevére.